

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
revidering av stadgandena gällande inkomstbeskattning-
en av frivilliga pensionsförsäkringar**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att bestämmelserna om inkomstbeskattning av frivilliga pensionsförsäkringar skall ändras. Ändringar föreslås i inkomstskattelagen, lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift, lagen om beskattningsförfarande samt av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

De centrala strukturändringarna gäller en övergång till beskattning av frivilliga pensionsförsäkringar som kapitalinkomst samt en reform av avdragssystemet.

Frivillig individuell pensionsförsäkring, som den skattskyldige tecknat för sig själv eller för sin make eller maka, skall beskattas som kapitalinkomst. Försäkringspremierna skall vara avdragbara från kapitalinkomsterna. Sekundärt skall avdraget göras från förvärvsinkomsterna i form av underskottsgottgörelse. Den på basen av försäkringen betalda pensionen skall beskattas som kapitalinkomst.

Det föreslås att man avskaffar kravet på att avdragsrätten skall begränsas vid en viss nivå på det totala pensionsskyddet. Det högsta avdragbara beloppet föreslås vara 5 000 euro i år. Om arbetsgivaren har tecknat en frivillig individuell pensionsförsäkring för den skattskyldige, skall denne kunna avdra högst 2 500 euro i premier för en försäkring som den skattskyldige själv tecknat. Som huvudregel skall vardera maken själv göra avdrag för sina egna försäkringspremier. Avdragsförmånen kan dock övergå till den andra maken i form av underskottsgottgörelse.

Pensionsåldern på 60 år, som är en förutsättning för att försäkringspremierna skall vara avdragsgilla, föreslås bli höjd till 62 år.

Sådana frivilliga kollektiva tilläggs-pensionsförmåner som en arbetsgivare ordnar för sina arbetstagare skall fortfarande beskattas som förvärvsinkomster. Avdragsrätten för arbetstagarens premieandel skall inte mera

bero på förmånernas nivå. Arbetstagaren skall kunna avdra av honom eller henne betalda premier till ett belopp av 5 000 euro i året, dock högst 5 % av lönen. En pensionsålder på 60 år föreslås vara en förutsättning för avdragsrätten.

Premier för av arbetsgivaren tecknade frivilliga individuella pensionsförsäkringar skall räknas som skattbar inkomst för arbetstagaren oberoende av det totala pensionsskyddets nivå endast den del som premierna överstiger 8 500 euro i året.

Bestämmelserna om försäkringar som tecknats i utländska försäkringsanstalter skall ändras så att man på försäkringar som tecknats i en försäkringsinrättning med hemort eller fast driftställe inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall tillämpa samma regler som på i hemlandet tecknade försäkringar.

Lagen om arbetsgivares socialförsäkringsavgift föreslås bli ändrad så att arbetsgivaren inte skall vara skyldig att betala arbetsgivares socialförsäkringsavgift på basen av premier för en för arbetstagaren tecknad frivillig individuell pensionsförsäkring endast den del som premiernas totalbelopp inte överstiger 8 500 euro i året.

Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet föreslås bli ändrad så att man avskaffar begränsningarna av avdragsrätten i fråga om premierna för frivillig individuell pensionsförsäkring som ett aktiebolag eller personbolag tecknat för en person i chefsställning inom bolaget. Av bolaget betalda premier skall i ägarföretagarens beskattning behandlas lika som i fråga om andra arbetstagare.

Lagarna föreslås träda i kraft från början av år 2005. Lagen skall tillämpas på försäkringspremier och pensioner som betalats efter dess ikraftträdande. Flera övergångsbestäm-

melser föreslås i fråga om inkomstskattelagen. På pensionsförsäkringar som den skattskyldige själv eller hans eller hennes make eller maka har tecknat före regeringspropositionen har överlämnats skall ännu under skatteåret 2005 tillämpas de bestämmelser som gällde före lagens ikraftträdande. Pension som betalas med stöd av en sådan pensionsförsäkring av besparingar som influtit av premiebetalningar före lagens ikraftträdande eller under skatteåret 2005 skall utgöra förvärvsinkomst. En åldersgräns på 62 år skall

redan i beskattningen för år 2004 tillämpas i fråga om avdragsrätt för premier för försäkringar som tecknats den dag eller därefter det att propositionen överlämnats till riksdagen. På kollektiva tilläggspensionsarrangemang skall bestämmelserna före lagens ikraftträdande tillämpas, om den skattskyldige före denna propositionen överlämnats till riksdagen omfattades av kollektiva tilläggspensionsarrangemang som arbetsgivaren ordnat. Lagen ansluter sig till budgetpropositionen för år 2005.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
ALLMÄN MOTIVERING	5
1. Nuläge.....	5
1.1. Avdragsrätten för försäkringspremier i personbeskattningen.....	5
Premier för obligatoriskt pensionsskydd	5
Premier för frivilliga tilläggs pensionsförmåner som en arbetsgivare eller företa- gare ordnar	5
Premier för själv tecknad frivillig individuell pensionsförsäkring.....	6
1.2. Premierna för av arbetsgivaren bekostad frivillig individuell pensionsför- säkring i arbetstagarens beskattning	7
1.3. Försäkringspremierna i beskattningen av näringsverksamhet.....	7
1.4. Avdragsrätten för försäkringspremier i utländska försäkringsanstalter..	8
1.5. Övergångsbestämmelser för gamla försäkringar	8
1.6. Sifferuppgifter om frivilliga pensionsförsäkringar	8
1.7. Skattestöd för frivilligt individuellt pensionsförsäkringssparande	9
Uppskovsförmån	9
Progressionseffekten	9
2. Internationell praxis.....	10
3. Bedömning av nuläget	12
3.1. Allmänt	12
3.2. Behovet av strukturella ändringar	13
3.3. Utländska pensionsförsäkringar	14
3.4. Nivåkravet i fråga om det totala pensionsskyddet	14
3.5. Pensionsåldern	15
4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	15
4.1. Beskattning av individuell frivillig pensionsförsäkring	15
De allmänna principerna.....	15
Justering av det avdragsgilla beloppet.....	16
Samordning av pensioner som tecknats av den skattskyldige och av arbetsgivaren	17
Premier för den andra makens försäkring	18
Förutsättningarna för att lyfta inbesparad pension.....	18
Avdragsrätt för ränta på skuld som gäller pensionsförsäkringen	18
4.2. Frivilliga individuella pensionsförsäkringar som företag tecknar för sina arbetstagare	18
Försäkringspremierna i arbetstagaren beskattning	19
Arbetsgivares socialskyddsavgift	19
4.3. Premier för kollektivt tilläggs pensionsskydd.....	19
4.4. Utomlands tecknade försäkringar	21
5. Propositionens verkningar	21
5.1. Verkningar på kort sikt	21

5.2.	Verkningar på längre sikt	22
5.3.	Propositionens inverkan ur pensionsspararnas synvinkel	23
5.4.	Förslagens inverkan ur försäkringsanstaltarnas synvinkel	24
6.	Ärendets beredning	24
7.	Beroende av andra propositioner	25
DETALJMOTIVERING		25
1.	Motivering av lagförslagen	25
1.1.	Lagen om ändring av inkomstskattelagen	25
1.2.	Lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift.....	32
1.3.	Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet	32
1.4.	Lagen om beskattningsförfarande	32
2.	Ikraftträdande	32
2.1.	Självtecknade försäkringar	33
2.2.	Premier för kollektivt ordnat frivilligt tilläggspensionsskydd	33
2.3.	Av arbetsgivaren tecknade frivilliga individuella försäkringar	34
3.	Lagstiftningsordning.....	34
LAGFÖRSLAGEN		38
	om ändring av inkomstskattelagen	38
	om arbetsgivares socialskyddsavgift.....	43
	om ändring av 8 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.....	43
	om ändring av 16 och 17 § i lagen om beskattningsförfarande	44
BILAGA		45
PARALLELLTEXTER		45
	om ändring av inkomstskattelagen	45
	om arbetsgivares socialskyddsavgift.....	57
	om ändring av 8 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.....	58
	om ändring av 16 och 17 § i lagen om beskattningsförfarande	59

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Inkomstbeskattningen av personförsäkringar har differentierats så att beskattning av kapitalinkomst tillämpas på livförsäkringssättningar och beskattning av förvärvsinkomst på pensioner som baserar sig på pensionsförsäkring, liksom fallet är med andra pensioner. Livförsäkringspremier är inte avdragsgilla, men av försäkringsersättningen är endast avkastningen skattbar då denna förmån under en kortare tid än två år betalas till försäkrades närmaste.

Premier för pensionsförsäkring är avdragsgilla på det sätt som bestäms i 96 § inkomstskattelagen (1535/1992) och den försäkringsbaserade pensionen utgör skattbar inkomst. Utom avdragsrätt för premier och beskattning av pensionen, utgör också behandlingen i arbetstagarens beskattning av premier för försäkring som arbetsgivaren tecknat för sina arbetstagare samt avdragsrätten i ett bolags beskattning av ägarföretagarens premier till samma beskattningsmässiga helhet.

Premier för frivilliga pensionsförsäkringar är avdragsgilla endast i begränsad omfattning. Frivilliga pensionsförsäkringar är sådana ålderspensions- och familjepensions- samt till dem anslutna invalid- och arbetslöshetsförsäkringar där pensionen är avsedd att betalas i upprepade rater, halvårsvis eller med kortare mellanrum, under den försäkrades eller förmånstagarens återstående livstid eller under minst två års tid.

Pensionen betalas till den försäkrade i form av ålders-, invalid- eller arbetslöshetspension, eller efter den försäkrades frånfälle i form av familjepension till den förmånstagare som bestäms i försäkringsavtalet. Försäkringstagare kan vara någon annan än den försäkrade själv, t.ex. make eller maka eller arbetsgivaren. Försäkringstagaren äger försäkringen och utövar bestämmanderätt över den. Försäkringstagaren kan överlåta äganderätten åt någon annan. Arbetsgivaren kan t.ex. överlåta äganderätten till försäkringen till arbetstagarens nya arbetsgivare. I vissa situationer har försäkringstagaren rätt att säga upp försäkringen och att få dess återköpsvärde. I försäkringsavtalet begränsas oftast åter-

köpsrätten, om någon annan än den försäkrade själv är försäkringstagare.

1.1. Avdragsrätten för försäkringspremier i personbeskattningen

Premier för obligatoriskt pensionsskydd

Premier för obligatorisk pensionsförsäkring är avdragsgilla i sin helhet. Pensionsförsäkring som den försäkrade eller arbetsgivaren är skyldiga att teckna med stöd av tvingande lagregler eller kollektivavtal är obligatoriska. Enligt lagen om pension för arbetstagare (395/1961, nedan APL) eller enligt andra arbetspensionslagar är arbetsgivaren skyldig att för sina arbetstagare ordna pensionsskydd som uppfyller minimikraven. Arbetstagarna deltar i finansieringen av detta pensionsskydd genom att betala arbetstagares pensionsförsäkringspremie. Företagare är skyldiga att ordna sitt eget pensionsskydd enligt lagen om pension för företagare (468/1969, nedan FöPL), eller enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969, LFöPL).

Premier för frivilliga tilläggspensionsförmåner som en arbetsgivare eller företagare ordnar

Arbetsgivaren kan komplettera sina arbetstagares obligatoriska grundpensionsskydd genom att i ett försäkringsbolag, en pensionsfond eller i en pensionskassa ordna frivilligt kollektivt eller individuellt pensionsskydd. En frivillig tilläggspension kan vara lagbestämd. Detta innebär att pensionsförsäkringens villkor är lagbestämda, men att teckningen är frivillig. Sådana lagbestämda frivilliga försäkringar är registrerade tilläggspensionsförsäkringar enligt APL, FöPL och LFöPL.

Premierna för kollektivt tilläggspensionsskydd som ordnas i en pensionsfond eller -kassa samt premierna för registrerat lagbestämt tilläggspensionsskydd är avdragsgilla i sin helhet. Detta gäller också för premier för i ett livförsäkringsbolag anordnat kollektivt tilläggspensionsskydd, om tilläggspensionsskyddets förmåner högst motsvarar det registrerade tilläggspensionsskyddet.

Med registrerade tilläggs pensionsarrangemang avses sådana arrangemang enligt APL, FöPL och LFöPL som i enlighet med av social- och hälsovårdsministeriet fastställda villkor har registrerats i pensionsskyddscentralen.

Registrerad tilläggs pensionsförsäkring enligt APL är alltid kollektiv. Totalpensionens målnivå är i detta fall högst 66 % av den pensionsgrundande lönen. Hälften av premierna för tilläggs pensionen kan uppbäras av arbetstagarna. Registrerad tilläggs pension enligt FöPL och LFöPL är dock individuell. De registrerade tilläggs pensionsordningarna har stängts i slutet av år 2000 och några nya försäkrade har inte kunnat inkluderas i dem. Det finns cirka 300 registrerade tilläggs pensionsförsäkringar enligt FöPL och inga tilläggs pensionsförsäkringar enligt LFöPL är mera i kraft.

Tilläggs pensionsskydd som en arbetsgivare ordnar genom en pensionsfond kan omfatta medlemmarna av en persongrupp som fastställts i fondens stadgar. De som är försäkrade i en pensionsfond deltar inte i finansieringen av sitt pensionsskydd. Tilläggs pensionsskydd som ordnats genom en pensionskassa kan omfatta en eller flera arbetsgivares arbetstagare, en persongrupp som bestäms på basen av yrke, tillhörighet till en yrkesgrupp, eller medlemskap i en registrerad förening, eller en del av en sådan persongrupp. Pensionskassorna kan av arbetstagare uppbära en i stadgarna fastställd andel av försäkringspremien. Några nya tilläggs pensioner har inte ordnats i pensionskassorna efter 1960-talet.

Premier för själv tecknad frivillig individuell pensionsförsäkring

En skattskyldig kan själv teckna en frivillig individuell pensionsförsäkring i ett livförsäkringsbolag.

Försäkringspremierna är avdragsgilla med de undantag som bestäms i 96 § 2—6 mom. i inkomstskattelagen. Man har önskat begränsa skattestödet för pensionsförsäkring till sådana fall då den kompletterar ett ofullständigt obligatoriskt pensionsskydd. Därför har avdragsrätten gjorts beroende av nivån på den försäkrades totala pensionsskydd samt av

pensionsåldern som är 60 år. Premierna är avdragsgilla endast i den mån som pensionen, tillsammans med andra på obligatoriskt och frivilligt pensionsskydd grundade pensioner, inte överstiger det s.k. grundpensionsskyddet. Detta utgör 60 % av den inkomst enligt vilken det lagbestämda pensionsskyddet skall räknas, om den försäkrade hade blivit arbetsoförmögen det år då försäkringen tecknades. Det maximibelopp som årligen kan avdras är 8 500 euro och det kan inkludera den försäkrades makes eller makas försäkringspremier upp till ett belopp av högst 2 500 euro.

Oberoende av det totala pensionsskyddets nivå är försäkringspremierna avdragsgilla upp till 8 500 euro, om den försäkringsbase-rade pensionen tillsammans med andra pensioner uppgår till högst 850 per månad.

Försäkringspremierna för sådana personers frivilliga pensionsförsäkring som är försäkrade enligt FöPL och LFöPL är också avdragsgilla upp till 8 500 euro också i det fall att grundpensionsskyddet överskrids, om pensionen tillsammans med företagarens andra pensioner uppgår till högst det enligt 11 § 1 mom. FöPL eller LFöPL uträknade maximala pensionsskyddet. För att utvisa att villkoren som gäller det totala pensionsskyddets belopp är uppfyllda skall den skattskyldige uppvisa intyg av försäkringsinrättningen om pensionsskyddets belopp.

Utan utredning om pensionsskyddet kan den skattskyldige avdra högst 2 500 euro, dock inte mer än 10 % av sin rena förvärs-inkomst.

Till den del som försäkringen inte uppfyller ovannämnda villkor, eller om de fastställda maximigränserna överskrids, är 60 % av premierna avdragsgill. Avdragsprocenten har dimensionerats så att beskattningen av pensionsförsäkringen skall vara så neutral som möjligt i jämförelse med sådant sparande där beskattningen uppskjuts under sparperioden. Det högsta årliga avdragsbeloppet är 5 000 euro. Avdraget kan också göras från den andra makens försäkringspremier.

Engångspremier för pensionsförsäkring är inte avdragsgilla. Pensionsbetalningen för den skattskyldiges på engångspremie baserade pensionsförsäkring är delvis skattefri så att den skattbara delen beror på pensionstaga-

rens ålder vid skatteårets slut.

1.2. Premierna för av arbetsgivaren bekostad frivillig individuell pensionsförsäkring i arbetstagarens beskattning

Arbetsgivaren kan komplettera arbetstagarens pensionsskydd genom en individuell frivillig pensionsförsäkring. Tilläggs pensionsarrangemanget kan t.ex. omfatta en lägre pensionsålder för grundpensionen eller en tilläggs pension av visst belopp.

Med stöd av 68 § 2 mom. inkomstskattelagen anses arbetstagarens förmåner, som grundar sig på av arbetsgivaren betald pensionsförsäkringspremie, inte utgöra skattbar inkomst för arbetstagaren till den del som premierna vore avdragsgilla i dennes beskattning. I detta avseende avviker beskattningen av premier för individuella pensionsförsäkringar från beskattningen av premier för kollektivt tilläggs pensionsskydd. Premier som arbetsgivaren betalat för kollektiva tilläggs pensionsarrangemang anses inte utgöra inkomst för arbetstagaren.

Till den del som försäkringspremierna inte är avdragsgilla, om de hade betalats av arbetstagaren, eller till den del som premierna endast berättigar till 60 procents avdrag, anses av arbetsgivaren betald försäkringspremie utgöra skattbar inkomst. I sistnämnda fall kan arbetstagaren avdra 60 %, dock högst 5 000 euro, av sådana försäkringspremier som anses utgöra inkomst och som betalats av arbetsgivaren. Det belopp som utgör inkomst anses också vara lön för vilken arbetsgivaren skall göra förskottsinnehållning och betala arbetsgivarens socialskyddsavgift.

Beskattningen av premier för frivillig individuell pensionsförsäkring, som ett företag tecknat för en person i företagareställning, avviker från beskattningen av premier för försäkring som tecknats för en person i arbetsförhållande. Enligt 8 § 2 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet är avdragsrätten för premier för en frivillig pensionsförsäkring som tagits för en bolagsman i ett öppet bolag och för en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag samt för en i bestämmande ställning varande aktieägare i ett aktiebolag begränsad så som närmare be-

skrivs nedan. Enligt 68 § 2 mom. i inkomstskattelagen anses i bolagets beskattning icke avdragsgilla försäkringspremier dock utgöra skattbar inkomst för den försäkrade.

Beskattningen av försäkringspremier är inte uttömmande reglerad genom de ovan nämnda bestämmelserna i 68 §. Om t.ex. lönebetalning har ersatts med pensionsförsäkring, anses premierna utgöra löneinkomst också om de föreskrivna maximibeloppen inte överskrids. I fråga om premier som ett aktiebolag betalar för en försäkring som tecknats för en aktieägare bör man också beakta bestämmelserna om beskattning av föräckt dividend.

1.3. Försäkringspremierna i beskattningen av näringsverksamhet

De försäkringspremier som föranleds av att ordna pensionsrätt för personer som arbetar med näringsverksamhet utgör avdragsgilla utgifter för inkomstens förvärvande i beskattningen av näringsverksamhet. Arbetsgivarens avgifter till en pensionsinrättning eller -stiftelse, som denna grundat, är avdragsgilla upp till det belopp som krävs för att täcka ansvaret för pensions- eller andra sådana skyldigheter.

Avdragsrätten för premier för frivilliga pensionsförsäkringar till förmån för personer i företagareställning är dock begränsad. Enligt 8 § 2 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) är försäkringspremier för individuell pensionsförsäkring för en bolagsman i ett öppet bolag och för en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag avdragsgilla i bolagets beskattning endast till den del som premierna skulle vara avdragsgilla i den försäkrades beskattning. Detsamma gäller för en sådan aktieägare i ett aktiebolag som inte enligt 1 d § APL anses stå i arbetsförhållande till bolaget.

Endast obligatoriska pensionsförsäkringspremier kan avdras från en affärsidkares, en yrkesutövers och en lantbruksföretagares inkomster från lantbruk eller näringsverksamhet. Alternativt kan dessa premier med stöd av bestämmelserna i 96 § inkomstskattelagen i företagarens personliga beskattning avdras från nettoförvärvsinkomsten, under förutsättning att premierna för samma försäk-

ring inte har avdragits från inkomsten av näring eller lantbruk. Premierna för frivillig pensionsförsäkring för näringsidkare, yrkesutövare och lantbruksföretagare avdras enligt 96 § inkomstskattelagen från nettoförvärvsinkomsten.

1.4. Avdragsrätten för försäkringspremier i utländska försäkringsanstalter

Avdragsrätten för pensionsförsäkringspremier gäller endast i finska försäkringsanstalter tecknade försäkringar. Också utländska försäkringsanstalters branschkontor i Finland anses utgöra sådana anstalter. Utomlands tecknade frivilliga pensionsförsäkringar är dock med vissa begränsningar avdragsgilla för från utlandet till Finland flyttade skattskyldiga. Genom att begränsa avdragsrätten strävar man till att säkra skattesystemets konsekvens, dvs. att avdragsrätten för premierna och skattbarheten för pensionsinkomsten motsvarar varandra. Dessutom anses att övervakningen av utomlands tecknade försäkringar och informationen i fråga om dem inte är tillräckliga.

1.5. Övergångsbestämmelser för gamla försäkringar

Under de senaste decennierna har man två gånger infört mera betydande förändringar av bestämmelserna om avdragsrätt för pensionsförsäkringspremier. På grund av övergångsbestämmelserna i samband med övergångsperioden tillämpas delvis olika bestämmelser på vid olika tidpunkter tecknade försäkringar.

Ingen speciell tidsgräns gälle avdragsrätten för premier för försäkringar som tecknats före den 1 oktober 1992. I praktiken var den lägsta pensionsåldern 55 år. Den skattskyldige kunde årligen avdra 10 % av sina förvärvsinkomster för premier för sådan försäkring, dock högst 8 500 euro per år.

I fråga om försäkringar som tecknats efter denna tidpunkt, men före den 24 juni 1999, är den lägsta pensionsåldern 58 år. Den till det totala pensionsskyddet anslutna avdragsrätten är 8 500 euro, liksom för närvarande. Den förutsatta nivån på det totala pensionsskyddet beror på pensionsåldern och är som

mest 66 %, men skyddet sjunker med 3,3 % för varje år som pensionsåldern understiger 65 år. Oberoende av pensionsskyddets nivå kan den skattskyldige avdra 2 500 euro, liksom också i fråga om nyare försäkringar, dock högst 10 % av förvärvsinkomsten. Liksom för närvarande är avdragsrätten 8 500 euro, om pensionsskyddet tillsammans med andra pensioner uppgår till högst 850 euro.

De nuvarande bestämmelserna om avdragsrätt för premierna, som grundar sig på 60 års pensionsålder och 60 procents pensionsnivå, tillämpas på försäkringar som tecknats den 23 juni 1999 eller därefter. De kan också tillämpas på gamla försäkringar, om villkoren uppfylls.

1.6. Sifferuppgifter om frivilliga pensionsförsäkringar

Enligt skatteförvaltningens uppgifter var antalet personer som gjorde avdrag för frivilliga individuella pensionsförsäkringar år 2003 uppskattningsvis knapp 320 000 och den i beskattningen avdragna summan uppgick till sammanlagt 489 miljoner euro. Nedanstående tabell utvisar antalet personer som gjort avdrag för premier och de avdragna beloppen under åren 2000–2003.

År	Antalet betalare	Avdragna premier
2000	170 584	341 665 668
2001	202 286	373 677 855
2002	256 833	411 751 539
2003	318 819	488 928 412

Enligt uppgifter av Försäkringsbolagens Centralförbund uppgick antalet frivilliga individuella pensionsförsäkringar till ca 525 000 år 2003, av vilka 100 000 hade tecknats av företag och antalet självtecknade var 425 000. Av de sistnämnda inflöt premier till ett belopp av 488 miljoner euro. Av dessa var andelen fondanslutna försäkringar 42 % och andelen försäkringar med beräkningsränta 58 %. Pensionsbesparingarnas totalbelopp uppgick till 3 697 miljoner euro.

1.7. Skattestöd för frivilligt individuellt pensionsförsäkringssparande

På grund av avdragsrätten ges skattestöd för individuellt pensionsförsäkringssparande. Skatteförmånen består av uppskovs- och progressionsförmån.

Uppskovsförmån

Eftersom premiebetalningen är avdragsgill kan en pensionssparare betala högre försäkringspremier än utan avdragsrätt. Premiernas avkastning beskattas inte det år då den inflyter, utan först då pensionen lyfts. Avkastningen intjänas skattefritt under sparperioden och detta medför en skatteförmån. Om marginalskattegraden är densamma då premien avdras och då pensionen lyfts, är det ekonomiska slutresultatet att spararen får det av sina egna medel investerade kapitalet och dess avkastning skattefritt.

Exempel: Spararen A, vars marginalskattegrad är 50 %, betalar en premie på 2000 euro. Han eller hon avdrar premien i sin beskattningsår och får en skatteförmån på 1000 euro. A investerar alltså 1000 euro av sina egna medel och skattetagarna stöder investeringen med 1 000 euro skatteinkomster.

Om det fram till pensionsåldern inflyter 50 % avkastning på sparbeloppet 2000 euro, är avkastningen 1000 euro och 3000 euro står till disposition för att betala pensionen.

A:s pension på 3000 euro beskattas som förvärvsinkomst. Om marginalskattegraden är densamma som under sparperioden, betalar A 1500 euro i skatt. De 1 500 euro som blir kvar i handen motsvarar summan av det belopp som A investerat av sina egna medel och av avkastningen på 50 %.

Skatteförmånen är oberoende av spararens skattegrad, bara den sistnämnda är densamma under spar- och under pensionsperioden.

Progressionseffekten

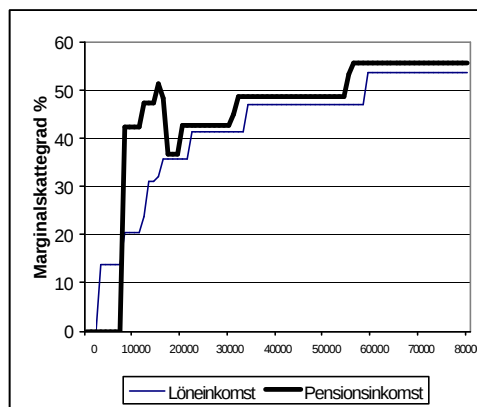
Om marginalskattegraden under pensionsperioden är lägre än under sparperioden, får spararen en progressionsförmån. Spararen får då större skattestöd eftersom han eller hon får behålla en del av de premier som betalats

med stöd av skattetagarna, utom att spararen får tillbaka det belopp som han eller hon betalat ur sina egna medel och avkastningen på detta belopp.

Exempel: Om spararen A:s marginalskattegrad under pensionsperioden i exempel 1 är 40 % i stället för 50 %, betalar han eller hon 1 200 euro i skatt på sin pension och får alltså behålla 1 800 euro, dvs. 300 euro mer än i exempel 1.

Om marginalskattegraden under pensionsperioden är högre än under sparperioden, uppstår det på motsvarande sätt en progressionsnackdel för spararen. Med helt normala antaganden om inkomstnivån under sparperioden och under pensionsperioden överstiger marginalskattegraden under pensionsperioden ofta motsvarande grad under sparperioden. Detta beror i första hand på pensionsinkomsternas kraftiga progression inom det område där pensionsinkomstavdraget försvinner. Därefter sjunker marginalskattegraden och börjar på nytt stiga då skattens progression börjar verka.

Bild 1. Marginalskattegraden för löneinkomst och pensionsinkomst på olika inkomstnivåer

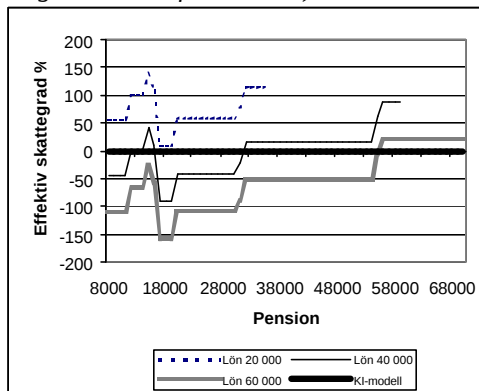

Skattebördan kan jämföras med hjälp av den effektiva skattegraden. Den berättar hur stor del av avkastningen efter inflation av en marginal tilläggsinvestering som går till skatt. Om marginalskattegraden är densamma under sparperioden och under pensions-

perioden, är denna effektiva skattegrad 0, dvs. avkastningen är skattefri.

Bild 2 illustrerar den effektiva skattegradens kraftiga fluktuationer då löne- och pensionsnivån växlar. Bilden visar den effektiva skattegraden på avkastning av pensions-sparande vid tre olika lönenivåer (20 000, 40 000 och 60 000 euro) då pensionsbeloppet (den vågräta axeln) varierar. Den förvärvsinkomstbaserade beskattningen av pensionsförsäkring är som huvudregel förmånligare för personer med stora inkomster än för dem med medelstora eller små inkomster. Till exempel vid en lönenivå på 20 000 euro är den effektiva skattegraden som huvudregel positiv; i detta fall är spararens marginalskattegrad under pensionsperioden högre än marginalskattegraden under spartiden. Den effektiva skattegraden kan vara 100 %, eller t.o.m. högre, varvid hela avkastningen och en del av kapitalet åtgår till skatt i det skede då pensionen lyfts. En på normalt sätt beskattad investering är då förmånligare än en pensionsförsäkring som fått skattestöd. Vid en lönenivå på 60 000 euro är den effektiva skattegraden negativ, utom i fråga om mycket höga pensionsnivåer. Detta illustrerar progressionsförmånen.

Bild 2. Den effektiva skattegraden för uppskattning av pensionsförsäkring i förvärvsbeskattning samt i kapitalbeskattning (KI-modellen) (Investeringsperiod 10 år, avkastning 4 % och inflation 2 %)

2. Internationell praxis

I internationell jämförelse kan man uppdelar pensionssystemen i tre så kallade pelare. Det obligatoriska lagbestämda pensionsskyddet hör till pelare I, de frivilliga kollektiva tilläggspensionerna hör till pelare II och de frivilliga individuella pensionerna till pelare III.

OECD-länderna tillämpar delvis olika skattesystem på frivilligt pensionssparande. I de flesta EU-länder, bland dem Finland, samt i Norge, Schweiz, USA och Kanada tillämpas som huvudregel det så kallade EET-systemet på beskattningen av pensionssparande. Enligt detta system är det av försäkringstagarna betald pensionspremierna avdragsgilla, avkastningen av pensionssparandet är skattefri under sparperioden och pensionsförmånerna är skattbara. Bland EU-länderna tillämpar Italien, Sverige och Danmark det så kallade ETT-systemet. Endast Luxemburg tillämpar TEE-systemet. Från TEE-systemet övergick Tyskland år 2001 till EET-systemet, som redan tillämpas av de flesta länder.

I allmänhet kan också andra institutioner än försäkringsbolag tillhandahålla pensionsprodukter som åtnjuter skattestöd. Då är det fråga om sparande som inte har karaktär av försäkring. Bland de gamla EU-länderna är tillhandahållandet av pensioner enligt pelare III förbehållna försäkringsbolag endast i Finland och Grekland. Livförsäkringsdirektivet förutsätter inte att det föreligger någon risk i samband med produkter som klassificeras som pensionsförsäkring.

Nedan beskrivs i huvuddrag avdragsrätten för premierna för individuella pensionsarrangemang, beskattningen av avkastningen under sparperioden och beskattningen av pensionsinkomsten inom pelare III så som de tillämpas i Sverige, Danmark, Tyskland, Storbritannien och Förenta Staterna. En mera omfattande beskrivning av hur dessa länder beskattar pensionsförsäkringar ingår i finansministeriets arbetsgruppspromemoria 4/2003 (Sinsemellan konkurrerande sparprodukter. Mellanrapport av Siva-arbetsgruppen).

Förenta Staterna, Storbritannien och Finland tillämpar EET-systemet, till vilket också Tyskland har övergått från TEE-systemet.

Danmark och Sverige tillämpar för sin del ETT-systemet.

Skatteincitament för frivilliga pensionsarrangemang enligt pelare III ges nästan alltid i form av rätt till skatteavdrag för pensionspremierna. Avdragsrätten växlar avsevärt i olika länder enligt belopp och enligt grunderna för att bestämma avdragsrätten. I flera länder tillämpas olika bestämningsgrunder parallellt med varandra. Det avdragsgilla beloppet är ofta kopplat till nivån på det obligatoriska pensionsskyddet i vederbörande land. Nedan presenterade uppgifter om avdragsrätten gäller åren 2001—2002.

I Danmark är avdragsrätten för frivillig individuell pensionsförsäkring i princip obegränsad. I fråga om vissa pensionsarrangemang (kapitalpension/-opsparing) tillämpas dock ett högsta avdragsbelopp på 37 600 kronor.

I andra länder begränsas avdragsrätten för premier på olika sätt. I de flesta fall genomförs begränsningen genom ett årligt tak som utgörs av ett fast belopp.

I Sverige är det högsta avdragsgilla beloppet 18 450 kronor, dvs. 1993 euro. Då inkomstnivån överstiger 369 000 kronor, dvs. 39 852 euro, i året har den skattskyldige rätt till ett extra avdrag som uppgår till 5 % av det belopp som överstiger inkomstgränsen, dock högst 3 985 kronor i året.

I Tyskland är förutsättningen för avdragsrätt att pensionssystemet hör till de pensionsarrangemang som stöds av staten. Avdragsrätten har begränsats till 1 334 euro i fråga om privata pensionsförsäkringar inom pelare III. För makar är avdragsrätten dubbel. Premier som överskrider gränserna är också delvis avdragsgilla. Den partiella avdragsrätten utgör hälften av full avdragsrätt. I vissa fall är det möjligt att få rätt till förskottsavdrag. För ogifta uppgår detta till högst 3 068 euro och för gifta till högst 6 136 euro sammanlagt. Förskottsavdraget reduceras med 16 % av arbetstagarens lön, om arbetsgivaren har betalat arbetstagarens socialförsäkringspremier.

I fråga om av arbetsgivaren ordnade försäkringar och i fråga om pensionskassor beskattas endast avkastningsdelen under pensionsperioden, om en årlig skatt av engångsnatur på 20 % har betalats på pensionspremi-

erna. Pensionspremier, som är föremål för engångsbeskattning, för av arbetsgivarna ordnade försäkringar och till pensionskassor faller inte inom området för direkt statsstöd.

I Förenta Staterna är maximibeloppet inom de så kallade 401 k-systemet 10 000 \$ och inom IRA-systemet är beloppet 2 000 \$ i året.

I Storbritannien är det avdragsgilla beloppet 15—40 % av de årliga skattbara inkomsterna. Avdrag beviljas inte för inkomster som överstiger 97 200 £.

I Storbritannien och i Förenta Staterna begränsas avdragsrätten av det maximala pensionsskyddet, utom de till systemen hörande andra begränsningarna. I dessa länder uppgår det maximala pensionsskydd som begränsar avdragsrätten till ca 2/3 av de pensionsgrundande inkomsterna.

Det i Storbritannien tillämpade ISA-systemet och Roth-IRA i Förenta Staterna utgör undantag från den EET-princip som i dessa länder tillämpas som huvudregel. Premierna inom dessa system är inte avdragsgilla och det utbetalade sparbeloppet är skattefritt.

I Tyskland, Storbritannien och Förenta Staterna beskattas inte avkastningen av pensionssparande. I Sverige och i Danmark uppbärs en skatt på 15 % på pensionsmedlens kalkylmässiga avkastning.

I Tyskland är avkastningen av individuella pensionsförsäkringar skattefri och pensionspremierna är delvis avdragsgilla i beskattningen. Den avgörande faktorn är sättet att ordna pensionsförsäkringen. Pensionen skall lyftas i form av ett engångsbelopp, eller alternativt skall pensionen betalas i form av en livränta så att försäkringen gäller under minst 12 år och de kontinuerliga betalningarna fortsätter under minst fem år.

Samtliga de stater som omfattas av denna utredning beskattar inkomster av frivilliga pensionsarrangemang som förvärvsinkomst. Trots att Tyskland och Storbritannien i huvudsak tillämpar EET-systemet på beskattning av pensioner, utgör i Tyskland endast 27 % av pensionsinkomsterna skattbar förvärvsinkomst och i Storbritannien är en fjärdedel av pensionsinkomsterna skattefri. I Förenta Staterna är inte avdragsgilla investeringar skattefria.

3. Bedömning av nuläget

3.1. Allmänt

Skattestödet till frivillig individuell pensionsförsäkring anses vara motiverad eftersom det anses vara ändamålsenligt att stöda sådant sparande som kompletterar ett ofullständigt pensionsskydd. I Finland är dock behovet av frivilligt sparande mindre än i många andra länder där den obligatoriska förvärvspensionens nivå är lägre. Efter det att det obligatoriska arbetspensionssystemet infördes år 1962 har de obligatoriska förvärvspensionernas nivå så småningom stigit och i praktiken omfattas samtliga arbetstagare som nu är i arbetsför ålder ända från början av sin arbetshistoria av det obligatoriska pensionsskyddet. Den osäkerhet om den egna arbetskarriären som förorsakas av strukturförändringarna inom arbetslivet samt den ofördelaktiga utvecklingen av förhållandet mellan personer i arbetsför ålder och i pensionsålder åstadkommer rädsla för att den obligatoriska förvärvspensionen skall visa sig otillräcklig. Denna rädsla föranleder många personer att förbereda sig för pensionsåldern genom frivilligt sparande. Många väljer pensionsförsäkring som form för pensionssparande.

Pensionsskyddets förbättrade omfattning genom den pensionsreform för den privata sektorn som träder i kraft från början av år 2005 eliminerar inte behovet av frivilligt sparande. På grund av arbetslöshet, osammanhängande arbetshistoria eller någon annan orsak kan det obligatoriska pensionsskyddet bli lägre än den önskade nivån.

Pensionsreformen förenhetligar sättet för att bestämma pensionen, men samtidigt förändras detta sätt i många avseenden. Man strävar till att senarelägga pensioneringen genom att avskaffa arbetslöshetspensionen och den individuella förtidspensionen samt genom att senarelägga den ålder vid vilken man får deltidspension och förtida ålderspension. Dessutom blir åldersgränsen för ålderspension flexibel inom åldersgränserna 63—68. Åldersgränsen för förtida ålderspension höjs från 60 till 62 år och den månatliga förtidsminskningen ökar. Förändringar med i huvudsak samma innehåll ingår också i propositionerna om en reform av den offentliga

sektorns pensionssystem. Dessa propositioner innehåller förslag till lag om ändring av lagen om kommunala pensioner och lag om ändring av 34 § lagen om kommunala tjänsteinnehavare (RP 45/2004 rd) samt förslag till lag om ändring av lagen om statens pensioner samt av vissa lagar som har samband med den (RP 46/2004 rd).

Efter pensionsreformen inflyter arbetspension också för bl.a. den tid då vederbörande åtnjuter moderskaps-, faderskaps-, och föräldra- och sjukdomsdagpenning, under den tid man sköter ett barn under tre år och för studietid som leder till examen. Pension inflyter till ett belopp av 1,5 % av den inkomst som utgör grund för dagpenningen och av denna inkomst beaktas 65 eller 75 %. För den tid då man sköter ett barn eller studerar räknas den intjänade pensionen på basis av en kalkylmässig månadslön på 500 euro.

Ålderspension som vidtar år 2010 och där efter börjar beskäras så att de motsvarar den förlängda förväntade livstiden. Då ålderspensionen vidtar multipliceras den intjänade pensionen med en livstidsfaktor och då den förväntade livstiden ökar minskar den månatliga pensionen. Den pension som betalas under hela pensionsperioden minskar inte, om pensionstagaren uppnår en ålder som motsvarar den förväntade livstiden. Enligt Pensionsskyddscentralens beräkningar beskär pensionen för en person som påbörjar sitt arbetsliv år 2000 på grund av livstidsfaktorn med ca 11 % år 2040. Minskningen kan kompenseras genom att arbeta 1,5 år längre eller genom att spara.

I samband med reformen avstår man också från att samordna arbetspensionerna. Totalsumman av de pensioner som intjänats från olika arbetsförhållanden och från förvärvsverksamhet begränsas för närvarande till 60 % av den högsta lönen under arbetshistorien. Från början av år 2005 avstår man från denna samordning bl.a. av den orsaken att de pensioner som intjänas under tiden för den så kallade bonustillväxten 63—68 år inte skall skäras bort p.g.a. samordningen. De i relation till arbetspensionen primära, lagbestämda förmånerna enligt lagarna om olycksfalls- och trafikförsäkring och enligt lagen om olycksfall i militärtjänst minskar dock arbetspensionens belopp. Det finns inte heller

längre orsak att tillämpa det nuvarande pensionstaket på 60 % på frivilliga pensioner.

Samordningen av obligatoriska och frivilliga försäkringar kan också anses utgöra ett motiv för att de skattemässigt behandlas lika. Om man avstår från samordningen, erbjuds bättre förutsättningar än tidigare att utveckla beskattningen av frivilliga pensionsförsäkringar genom att separera beskattningen av dem från beskattningen av obligatoriska försäkringar.

För målsättningen att beskattningen skall vara neutral är det problematiskt att beskatta individuella pensionsförsäkringar på annat sätt än alternativa sparformer. Det är uppenbart att beskattningen har en avgörande betydelse för valet av sparform. Utan avdragsrätt för premierna är pensionsförsäkringarnas popularitet i jämförelse med andra sparprodukter, som innebär mindre kostnader och som är attraktivare ur likviditetssynpunkt, uppenbarligen rätt liten. Olika beskattning av försäkringsprodukter och av andra sparprodukter utgör ett problem också för konkurrensneutraliteten på finansmarknaden och mellan företag som bedriver verksamhet på denna marknad. Den av statsrådet tillsatta SIVA-arbetsgruppen har nyligen föreslagit att skattestödet på lika villkor skall utsträckas till att omfatta andra former av långtidssparande.

I den nationalekonomiska litteraturen har man motiverat skattestödet för pensions-sparande med flera olika faktorer. Typiska motiveringar är behovet av att garantera ett tillräckligt pensionsskydd, den nytta man drar av att nationalhushållets sparkvot ökar och att utgifterna för basskyddet minskas. Som motiv för skattestödet till pensions-sparande har man också framhållit sparandets neutralitet, problemen med att beskatta kapitalvinster, inflationsneutraliteten samt bristen på information om investeringar.

Motiven för skattestödet är inte ostridiga. Skattestödet uppmuntrar till sparande och minskar konsumtionen under sparperioden. Det minskar skatteinkomsterna och försämrar för sin del möjligheterna att sänka den allmänna skattenivån. Skattestödets reella inverkan på sparkvoten är också oklar. Inverkan av de genom beskattningen stödda frivilliga pensionssystemen i Förenta Staterna har blivit föremål för omfattande undersökning-

ar. Uppskattningarna av vilken den av det subventionerade sparandet som utgör reellt nytt sparande växlar mellan cirka hälften och en fjärdedel och t.o.m. därunder.

3.2. Behovet av strukturella ändringar

De motiv som traditionellt framlagts för skattestödet till pensionssparande håller inte på att försvinna. Oberoende av det skall det skattestödet till frivilligt pensionssparandet anses vara ändamålsenligt, medför den nuvarande beskattningen av pensionsförsäkringar dock många nackdelar som främst beror på den progressiva beskattningen av förvärvsinkomster. Nackdelarna med denna beskattningsform framhävs i Finlands beskattning av förvärvsinkomster. Typiska drag är den höga marginalskattegraden och beskattningens kraftiga progressivitet. Konsekvensen är att skattebördan växlar kraftigt beroende på löne- och pensionsnivån. Skattestödet riktas på ett sätt som är otillfredsställande ur rättvisesynpunkt och ofta också ur pensionspolitisk synpunkt eftersom personer i de högre inkomstklasserna skattemässigt drar nytta av beskattningen.

Det skattemässiga slutresultatet av pensionssparande beror på faktorer som det är svårt att förutse, d.v.s. på skillnaderna mellan spararens marginalskattegrad under sparperioden och under den period då pensionen lyfts. Skattesatsen för sparperiodens förvärvsinkomster avviker nästan alltid i en eller annan riktning från skattesatsen för förvärvsinkomsten under pensionsperioden. Pensionsförsäkringssparande kan visa sig vara oförmånligare än sparobjekt som är föremål för normal beskattning.

I ett ytterlighetsfall går avkastningen av pensionsspararens eget kapital i sin helhet och dessutom en del av det egna kapitalet till skatt. En konsument som gör sparbeslut har svårt att bedöma hur stor del av det sparade beloppet som han eller hon får i handen. Detta försvårar också jämförelsen mellan olika sätt att spara.

Beskattningen av pensionsförsäkringar grundar sig på antagandet att de premier som den skattskyldige avdragit under sparperioden i sinom tid blir beskattade då pensionen lyfts. På grund av strukturen av beskattning-

en av förvärvsinkomster går det inte nödvändigtvis på detta sätt, om pensionsspararen förtidspensionerar sig före den ålder som berättigar till förvärvspension. Incitamentet till förtidspensionering är speciellt stort, om spararens förvärvsinkomster enbart består av en frivillig pension och om inkomstbeloppet på grund av pensionsinkomstavdraget understiger den lägsta skattbara inkomsten.

Det speciellt framtunga skattestödet medför förluster av skatteinkomster också i de fall där den skattskyldige efter sin arbetshistoria tillbringar sin pensionsperiod utomlands. Pensionsförmåner som betalas utomlands beskattas i praktiken inte i Finland, trots att de försäkringspremier som utgör grund för pensionsbetalningen har avdragits vid beskattningen i Finland.

Progressionsförmånen är störst för personer som närmar sig pensionsåldern. Om marginalskattegraden under sparperioden är t.ex. 50 % och om den sjunker till 40 %t då spararen pensionerar sig, får han eller hon en fördel av engångsnatur på 20 % av de premier som betalts med egna medel. Till exempel bekostar en pensionssparare med sin egen insats 500 euro av en premie på 1000 euro. Den del som man får i handen av ett belopp på 1 000 euro, som lyfts som pension, är 100 euro större än den premie som betalts med egna medel. Ju kortare tid som förflyter mellan sparandet och den tid då pensionen lyfts, desto större är progressionsförmånens andel av den årliga avkastningen. Incitamentet är fel riktat för pensionssparande som är avsett att vara långfristig.

Genom kapitalbeskattning, som grundar sig på en proportionell skattesats, kan beskattningen av pensionsförsäkringar genomföras så att man i stor omfattning undviker de ovan beskrivna konsekvenserna som beror på progressionen. Det är motiverat att på frivillig pensionsförsäkring tillämpa sådan kapitalbeskattning som gäller sparande i allmänhet.

3.3. Utländska pensionsförsäkringar

I sitt beslut i fallet Danner (C-136/00) av den 3 oktober 2002 har EG-domstolen fastslagit att sådana skattebestämmelser i en medlemsstat (Finland) som begränsar rätten att avdra premier för frivillig pensionsförsä-

säkring som betalats till en pensionsanstalt i en annan medlemsstat, men som samtidigt ger rätt att avdra premier till en försäkringsanstalt i förstnämnda medlemsstat (Finland) står i strid med artikel 49 i fördraget som gäller frihet att tillhandahålla tjänster, om inte den pension som betalas av en utländsk försäkringsanstalt samtidigt är skattefri.

Den nuvarande olika skattemässiga behandlingen av premier för en pensionsförsäkring som har tecknats i en inhemsk försäkringsanstalt och i en sådan anstalt i en annan medlemsstat är alltså inte tillåten.

3.4. Nivåkravet i fråga om det totala pensionsskyddet

Försäkringspremiernas avdragbara belopp beror på storleken det totala pensionsskydd som den skattskyldiges olika försäkringar ger, förutom att det avdragbara beloppet är underkastat euromässiga begränsningar. Det totala pensionsskyddet påverkar den skattemässiga behandlingen i arbetstagarens beskattning av premier som arbetsgivaren betalat, förutom att premierna är avdragsgilla.

Det till det totala pensionsskyddet kopplade avdragssystemet är ändamålsenligt såvitt gäller grunderna för och inriktningen av skattestödet. Det är dock svårt, eller t.o.m. omöjligt, att tillämpa avdragssystemet efter det att pensionsreformen år 2005 träder i kraft. Beroende på arbetshistorien kan pensionen understiga eller klart överstiga 60 procents nivå. I samband med reformen har man i fråga om det registrerade tilläggs pensionssystemet konstaterat att dess anpassning till ändringar av grundpensionsskyddet är mycket svårt och oskäligt dyrt i förhållande till premieinkomsterna för tilläggsförmånerna och till försäkringsstocken.

I fråga om försäkringar som tecknats utomlands är det också problematiskt att tillämpa en avdragsrätt som beror på det totala pensionsskyddet. Pensionsskyddscentralen har inte uppgifter om utomlands tecknade försäkringar som påverkar det totala pensionsskyddets nivå. I praktiken är det svårt att skaffa sådana uppgifter. Dessutom förorsakar en utredning av pensionsskyddet kostnader. Såvitt gäller i hemlandet tecknade försäkringar svarar försäkringsanstalterna och i sista hand de-

ras kunder för dessa kostnader.

Utgående från den målsättningen att skattesystemet skall vara transparent är kravet gällande det totala pensionsskyddet problematiskt eftersom andra än försäkringsanstalter i praktiken inte kan utreda om en central förutsättning för avdrag har uppfyllts.

3.5. Pensionsåldern

För närvarande förutsätter avdragsrätten för premier att pensionen enligt villkoren i försäkringsavtalet kan lyftas i form av ålderspension tidigast då den försäkrade fyller 60 år.

En av de centrala målsättningarna för den pensionsordning för den privata sektorn som träder i kraft från början av år 2005 är att utveckla arbetspensionssystemet på ett sådant sätt att systemet befrämjar arbetsförmåga, sysselsättning och kvarblivande i arbetet samt så att den genomsnittliga pensionsåldern senareläggs med två till tre år. Utom att den allmänna pensionsåldern blir högre, höjs åldersgränsen för förtida ålderspension från 60 år till 62 år.

Såvitt gäller registrerade tilläggs pensioner konstaterades i motiven till regeringens proposition med förslag till ändring av den privata sektorns pensionslagstiftning (RP 154/2003) att enligt målsättningen för att senarelägga pensioneringen bör man inte i det lagbestämda pensionssystemet heller genom tilläggs pensionsarrangemang befrämja pensionering vid tidigare ålder än normal pensionsålder.

Det är inte heller motiverat att befrämja förtidspensionering genom skatteincitament.

4. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Reformen av beskattningen av pensions-sparande utgör den del av reformen av kapital- och företagsbeskattningen enligt regeringsprogrammet. Regeringen har preciserat reformens innehåll i sitt principbeslut av den 13 november 2003. I fråga om frivilliga individuella pensionsförsäkringar skall man från förvärvsinkomstbeskattning övergå till kapitalinkomstbeskattning. Enligt regeringsprogrammet skall man vid reformen beakta för-

slagen av de arbetsgrupper som funderat på beskattningens struktur.

Målet är att i beskattningen av frivilligt pensions-sparande övergå till ett beskattningssystem som är jämlikt och också rättvisare för alla sparare, att göra skatteförmånerna för försäkringssparande mindre framtunga och att göra pensionsförsäkringssparandet bättre jämförbart med andra sparformer. Propositionens andra centrala mål, som ansluter sig till regeringens principbeslut, är att stöda de för reformen av pensionssystemet uppsatta pensions- och arbetskraftspolitiska målen genom att revidera beskattningen av frivillig ålderspensionsförsäkring.

Ett tredje mål, som dock är oberoende av det ovannämnda, är att förnya avdragssystemet som inte mera kan kopplas till det totala pensionsskyddets nivå.

Målet är dessutom att försätta i EES-staterna placerande försäkringsanstalter i likvärdig ställning som inhemska försäkringsanstalter, såsom EG-rätten förutsätter.

4.1. Beskattning av individuell frivillig pensionsförsäkring

De allmänna principerna

Det föreslås att man i beskattningen av frivilliga individuella pensionsförsäkringar övergår från förvärvsinkomstbeskattning till kapitalinkomstbeskattning. Avdragsrätten för försäkringspremier skall bestämmas enligt kapitalskattesatsen och pensioner som utbetalas på grund av försäkringen skall beskattas som kapitalinkomst. Den underkottsgottgörelse som på grund av försäkringspremierna avdras från skatten skall inte påverka avdragsrätten för andra avdrag från kapitalinkomsten. Liksom för närvarande, skall ingen förlust fastställas på grund av försäkringspremierna.

Kapitalinkomstbeskattning skall tillämpas på försäkringar som tecknats av den skattskyldige eller av dennes make eller maka. Av arbetsgivaren tecknade frivilliga individuella och kollektiva pensionsförsäkringar samt tilläggs pensionsförmåner som tecknats i den pensionsfond eller -kassa skall fortfarande vara underkastade förvärvsinkomstbeskattning. Oberoende av sättet att ordna pensions-

skyddet utgör sådana av arbetsgivaren bekostade tilläggs pensionsförmåner, som kompletterar det lagbestämda pensionsskyddet, förmåner av lönenatur och därför är det motiverat att beskatta dem liksom obligatoriska pensioner.

Arbetsstagaren skall inte ha rätt att avdra sådana premier som denne eventuellt betalat för av arbetsgivaren tecknad frivillig individuell pensionsförsäkring. Samma skall gälla sådana av arbetsgivaren betalade premier som eventuellt räknas som arbetstagarens inkomst. Avdrag i arbetstagarens beskattning enligt kapitalskattesatsen av premier för försäkringar som arbetsgivaren tecknat och som faller inom förvärvsinkomstbeskattningens ram leder till asymmetri i beskattningen av premier och pensioner och beroende på omständigheterna också till stora progressionsnackdelar och -förmåner. En asymmetrisk beskattning av premier och förmåner står i strid med reformens centrala mål. I praktiken deltar arbetstagarna inte heller i bekostandet av frivilliga individuella försäkringar som arbetsgivaren tecknat.

Justering av det avdragsgilla beloppet

Det högsta avdragsgilla premiebeloppet skall justeras, dels på grund av övergången till kapitalbeskattning och dels för att det totala pensionsskyddet inte mera skall begränsa avdragsrätten.

Om det maximala beloppet förblir på sin nuvarande nivå vid övergången till kapitalbeskattning, växer skattestödet för pensionssparande.

I det nuvarande systemet kan den skattskyldige finansiera en försäkringspremie på 8 500 euro genom att använda 4 505 euro av sina egna medel, om spararens marginalskattegrad är 47, vilket motsvarande en sådan medelinkomsttagares genomsnittliga marginalskattegrad som år 2001 gjorde avdrag för pensionsförsäkringspremier. Skatte kreditens andel av premien på 8 500 euro är då 3 995 euro.

Vid kapitalinkomstbeskattningen motsvarar en betalning med egna medel på 4 505 euro en försäkringspremie på 6 257 euro, vilken innehåller en skatte kredit på 1 752 euro. Trots att avdragsrättens skattemässiga verkan

är mindre beskattas också pensionen enligt kapitalinkomstskattegraden.

I vardera beskattningsformen ger en lika stor betalning med egna medel en lika stor nettopension, om marginalskattegraden är den samma då premien avdras och då pensionen lyfts. Om man önskar att det maximala beloppet för pensionssparare med medelstora inkomster skall göra det möjligt att sätta ett lika stort belopp före avdraget, skall maximibeloppet höjas till drygt 6 000 euro. Ett sparande som uppgår till detta maximibelopp ger till pensionssparare med medelstora inkomster samma nettopension som en premie på 8 500 euro i förvärvsinkomstbeskattningen, om spararens marginalskattegrad är den samma under sparperioden och då pensionen lyfts.

Utom ändringen av skatteslag inverkar på dimensioneringen också det faktum att avdragsrätten för premier inte mera från början av år 2005 kan begränsas på grundval av det totala pensionsskyddet. Då måste man genom andra metoder försöka trygga att skattestöd av betydande omfattning inte ges för tilläggs pensionsordningar som överstiger grundpensionsskyddet. Enligt förslaget skall man sträva till detta genom att i beskattningen införa en lägre maximinivå i euro för det i beskattningen avdragsgilla beloppet och genom att begränsa avdragsrätten för premier för av den skattskyldige själv tecknad försäkring, om arbetsgivaren för den skattskyldige har ordnat tilläggs pensionsskydd genom individuell frivillig pensionsförsäkring.

För närvarande är det högsta avdragsgilla beloppet 8 500 euro, under förutsättning att grundpensionsskyddet inte överskrids. Oberoende av pensionsskyddets nivå kan den skattskyldige avdra 2 500 euro. Enligt skatteförvaltningens uppgifter var det genomsnittliga belopp som per år betalas för en pensionsförsäkring ca 1 534 euro år 2003.

Det föreslås att det avdragsgilla maximibeloppet skall vara 5 000 euro. Med en sådan årlig försäkringspremie kan en löntagare som förtjänar 35 000 euro i året under en sparperiod på 20 år uppnå ett tilläggs pensionsskydd för 20 års tid och till ett belopp av 25 % av grundpensionsskyddet. Exemplet baserar sig på antagandet att grundpensionsskyddet utgör 60 % av lönen, och att man på det spara-

de kapitalet får en avkastning som är minst lika stor som indexändringen för den obligatoriska pensionen och de årliga avgifterna för pensionssparandet.

Enligt förslaget skall i lagen inte inkluderas en bestämmelse motsvarande 96 § 6 mom. i inkomstskattelagen enligt vilket premierna är delvis avdragsgilla i det fall att det regelmässigt avdragsgilla beloppet överskrider eller att förutsättningarna för avdragsrätt eljest inte uppfylls. Förutsättningarna för avdragsrätt skall vara klarare än för närvarande och det skall inte föreligga något behov av att genom partiell avdragsrätt lindra verkningarna av att försäkringspremier på över 5 000 euro inte är avdragsgilla. Skattestatistiken utvisar att avdragsrätten på 60 % enligt det nuvarande systemet har utnyttjats endast i obetydlig omfattning. I beskattningen för år 2003 utgjorde andelen försäkringspremier som avdragits med stöd av detta lagrum 0,6 % av det totala premiebeloppet för frivilliga pensionsförsäkringar. Det kan föreligga behov av ett sådant extra avdrag närmast i fråga om enskilda skatteår för individuella skattskyldiga och i dessa fall kan läget rättas till genom att återbetala den icke avdragsgilla delen av försäkringspremien.

Samordning av pensioner som tecknats av den skattskyldige och av arbetsgivaren

Pensionsförsäkring som tecknats av den skattskyldige själv och av arbetsgivaren har för närvarande samband med varandra genom det tak som det totala pensionsskyddet utgör. Tilläggspensionsskyddet på grund av den försäkring som arbetsgivaren tecknat lämnar mindre rum för frivilligt sparande.

Försäkringar tecknade av den försäkrade själv och av arbetsgivaren har samband med varandra också därigenom att enligt 68 § 2 mom. i inkomstskattelagen betraktas som skattepliktig förvärvsinkomst också av arbetsgivaren betalda premier för individuell frivillig pensionsförsäkring, till den del de inte är avdragsgilla i arbetstagarens beskattning.

Avdragsrätten för premier för försäkringar som personbolag eller aktiebolag har tecknat för ägarföretagaren har begränsats vid före-

tagsbeskattningen till det belopp som skattskyldige skulle ha avdragit om han har tecknats det själv. Avsikten är att förenhetliga den skattemässiga behandlingen av premier för frivilliga pensionsförsäkringar så att avdragsrätten inte beror på om företagaren själv tecknar försäkringen, eller om den tecknas av ett företag underkastat den försäkrades bestämmanderätt.

Då pensionsskyddet enligt olika försäkringar inte mera kan samordnas genom det totala pensionsskyddet är det viktigt att genom noggrannare bestämmelser än för närvarande beakta sådana fall där den skattskyldige har både en försäkring tecknad av arbetsgivaren eller ett bolag under den försäkrades bestämmanderätt och en försäkring som tecknats av den försäkrade själv.

Om ett företag har tecknat en frivillig individuell pensionsförsäkring för sin arbetstagarare skall detta enligt förslaget minska det avdragsgilla beloppet av den skattskyldiges egna försäkringspremier. Det avdragsgilla beloppet skall då vara 2 500 euro. Avdragsrätten för egna försäkringspremier skall dock begränsas endast i det fall att arbetsgivaren under skatteåret har betalat premier för försäkring som denne tecknat för sin arbetstagarare. Avsikten är inte att t.ex. existensen av en gammal försäkring skall begränsa den skattskyldiges avdragsrätt också i det fall att arbetsgivaren inte på länge har betalat några premier.

Detta förfarande skall också gälla personer i företagareställning som arbetar i ett bolag. Till denna del innebär förslaget en principiell utvidgning i jämförelse med det ursprungliga syftet med de nuvarande bestämmelserna gällande försäkringar som en ägarföretagare tecknat via sitt företag. Om en företagare tecknar den frivillig försäkring via sitt företag, skall denne därtill ha rätt att avdra premier för sin personliga försäkring till ett belopp av 2 500 euro.

Samordningen av själv tecknade och av arbetsgivaren tecknade försäkringar på ovan beskrivet sätt förutsätter att arbetsgivaren förpliktas att till skatteförvaltningen deklarerar av denne betalade försäkringspremier i samband med årsdeklarationen rörande utbetalda löner. Det föreslås att lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) ändras i

detta avseende.

Premier för den andra makens försäkring

Avdragsrätt för makes eller makas pensionsförsäkringspremier anses vara motiverad framför allt med tanke på makar utan inkomster som har behov av att själva ordna sitt pensionsskydd, men som inte kan utnyttja avdragsrätten i sin beskattning på grund av att de inte har några inkomster. Möjligheten att avdra premier för makens eller makans försäkring kan ha medfört avsevärds progressionsförmåner.

I en proportionell kapitalbeskattning har frågan om vilkendera maken som avdrar premien inte mera samma betydelse som för närvarande. Av denna orsak finns det inga skäl att speciellt begränsa avdragsrätten för premier i den andra makens beskattning. Då den totala övre gränsen för pensionsskyddet avskaffas är det å andra sidan inte motiverat att makarna tillsammans kan avdra premier för den ena makens försäkring till ett större belopp än en ensamstående person. I fråga om vardera makens försäkringar skall det avdragsgilla beloppet vara 5 000 euro.

Ur makarnas synpunkt skall det inte ha någon ekonomisk betydelse vilkendera av dem som avdrar premien. Enligt förslaget skall vardera maken avdra premierna för sin egen försäkring, oberoende av vilkendera av dem som har tecknat försäkringen eller betalat premierna. Det behövs ingen rätt såsom den nuvarande att avdra premier för den andra makens försäkring eftersom avdragsförmånen övergår till den andra maken i form av underskottsgottgörelse och avdragets skattemässiga verkningar är de samma.

Förutsättningarna för att lyfta inbesparad pension

Det föreslås att åldern för ålderspension skall höjas från nuvarande 60 år till 62 år.

Syftet är att stöda målsättningarna för reformen av pensionssystemet genom att avskaffa skattestödet för frivilligt individuellt försäkringsparande i fråga om sådana försäkringsavtal där ålderspensionsgränsen är lägre än 62 år. Punkten om ikraftträdande

nedan innehåller en beskrivning av övergångsbestämmelserna gällande åldersgränsen och gällande sådana avtal som ingåtts före propositionen överlämnats.

Försäkringen skall kunna återköpas på grund av den försäkrades arbetslöshet, invaliditet, makens eller makans frånfälle eller på grund av äktenskapsskillnad.

Avdragsrätt för ränta på skuld som gäller pensionsförsäkringen

Det föreslås att bestämmelserna om avdragsrätt för ränta ändras så att ränta som gäller frivillig individuell pensionsförsäkring inte skall vara avdragsgill.

Avdragsrätt för ränta på lån för att finansiera försäkringspremierna, i tillägg till skattestödet för pensionsförsäkringsparande, innebär att skattestödet kumuleras på ett oändamålsenligt sätt.

4.2. Frivilliga individuella pensionsförsäkringar som företag tecknar för sina arbetstagare

Sådana frivilliga individuella och kollektiva tilläggspensionsförmåner som arbetsgivaren ordnar och som kompletterar det obligatoriska förvärvspensionsskyddet skall, liksom för närvarande, vara föremål för beskattning av förvärvsinkomst. De kan inte jämföras med självtecknade pensionsförsäkringar som konkurrerar med andra sparformer och för vilka kapitalinkomstbeskattning skall tillämpas.

Om kapitalinkomstbeskattning tillämpas på av arbetsgivaren tecknade frivilliga individuella pensionsförsäkringar, är en förutsättning av arbetsgivaren betalade försäkringspremier betraktas som arbetstagarens förvärvsinkomst och att denne gör motsvarande avdrag från sina kapitalinkomster. Skattbar inkomst skulle uppstå för arbetstagaren på grund av tilläggspensionsarrangemanget. Ett sådant beskattningssätt är dock onaturligt eftersom arbetstagarens skattebetalningsförmåga på grund av att arbetsgivaren ordnar en tilläggförmån inte ökas det år då premien avdras, utan först när förmånen lyfts.

Arbetsgivaren äger den försäkring som

denne tecknat och utövar alltså sin bestämmanderätt i fråga om försäkringen. Arbetsgivare tecknar ofta en försäkring med avsikt att binda arbetstagaren till företaget. Pensionsrätt uppstår ofta först då arbetsförhållandet har fortgått en viss tid. Om arbetsförhållandet upphör tidigare, existerar ingen pensionsrätt. Det är svårt att motivera varför försäkringspremie skall betraktas som inkomst i sådana fall där arbetstagarens rätt till framtida pension ännu är osäker.

Samma synpunkter gäller inte i fråga om pensionsförsäkring som ett bolag tecknar för en ägarföretagare. Utgångspunkten för nu gällande regler är att det inte har någon betydelse för rätten att avdra en företagares försäkringspremier om denne personligen tecknar försäkringen, eller om den tecknas via ett bolag där företagen har bestämmanderätt. Ett konsekvent iakttagande av denna princip förutsätter att kapitalbeskattning skall tillämpas på en försäkring som av företagen tecknas via ett bolag där denne har bestämmanderätt. Detta innebär att premien anses utgöra förvärvsinkomst för företagen och att motsvarande avdragsrätt tillämpas från kapitalinkomster i den personliga beskattningen. En sådan lösning medför i praktiken problematiska situationer, t.ex. om företagens ställning i bolaget ändras. Det är också problematiskt att försätta majoritets- och minoritetsägare i olika ställning.

I propositionen föreslås att man på ägarföretagare skall tillämpa samma principer som på försäkringar som tecknats för personer i egentligt arbetsförhållande. Den begränsning av rätten att avdra försäkringspremier varom bestäms i 8 § 2 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet föreslås bli upphävd.

Försäkringspremierna i arbetstagaren beskattning

I propositionen föreslås att det inte heller såsom för närvarande skall uppstå skattbar inkomst för arbetstagaren på grund av att arbetsgivaren betalar premier för pensionsförsäkringar som denne tecknat för sina arbetstagare, om premierna inte överstiger ett bestämt maximibelopp. För närvarande utgörs

maximibeloppet av det belopp som arbetstagaren kan avdra i sin egen beskattning. Detta belopp beror på nivån för arbetstagarens totala pensionsskydd, men detta skall inte mera i framtiden kunna tillämpas som förutsättning för avdragsrätt.

Maximibeloppet skall inte mera kunna kopplas till nivån för totala pensionsskydd. Å andra sidan är det inte heller motiverat att koppla maximibeloppet till det högsta belopp som får avdras för premier för den skattskyldiges egen försäkring, då avdragsrätten bestäms enligt kapitalinkomstskattesatsen.

I propositionen föreslås att arbetsgivaren årligen skall kunna betala 8 500 euro för frivilliga individuella pensionsförsäkringar som denne har tecknat för sin arbetstagare utan att detta anses utgöra inkomst.

Om flera arbetsgivare undantagsvis har tecknat en individuell tilläggsförsäkring för den skattskyldige, skall premiernas totalbelopp utgöra skattbar inkomst för denne till den del som premierna överstiger 8 500 euro.

Arbetsgivares socialskyddsavgift

Ådana försäkringspremier som anses utgöra inkomst för arbetstagaren medför skyldighet för arbetsgivaren att göra förskottsinnehållning och att betala arbetsgivares socialskyddsavgift. Tillämpningen av en maxigräns förutsätter i fall det finns flera arbetsgivare att dessa har vetskap om de premier som de andra arbetsgivarna betalar. På grund av de praktiska svårigheter som detta medför föreslås att lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963) bli ändrad så att i fall det finns flera arbetsgivare anses av arbetsgivaren betald försäkringspremie utgöra lön endast till den del som beloppet av de försäkringspremier som denna arbetsgivare betalt överstiger 8 500 euro. Arbetsgivaren skall i motsvarande mån befrias från skyldigheten att göra förskottsinnehållning.

4.3. Premier för kollektivt tilläggsförsäkringsskydd

Det föreslås, i enlighet med vad som anges nedan i avsnittet ikraftträdande att de be-

stämmelser som gällt då lagen träder i kraft tillämpas på kollektiva tilläggs-pensionsarrangemang om den försäkrade har omfattats av arrangemanget innan propositionen överlämnats. I sådana fall är de avgifter som arbetstagaren betalat för ett kollektivt tilläggs-pensionsskydd som arbetsgivaren ordnat i en pensionsfond eller en pensionskassa, liksom de avgifter som betalats av sådana försäkrade som omfattas av slutna APL-tilläggs-pensionsarrangemang, helt avdragsgilla.

Det föreslås också att de avgifter för tilläggs-pensionsskydd, som betalats av de arbetstagare som innan propositionen överlämnats omfattats av ett i ett försäkringsbolag ordnat oregistrerat kollektivt tilläggs-pensionsskydd, är avdragsgilla i enlighet med de nuvarande bestämmelserna. Avgifterna är då helt avdragsgilla under förutsättningen att pensions-skyddet till sina förmåner motsvarar högst det registrerade tilläggs-pensionsskyddet.

I och med pensionsreformen är det inte längre möjligt för nya försäkrades del att i framtiden koppla avgifternas avdragbarhet till den registrerade tilläggs-pensionens förmånsnivå. I stället kommer det avdragbara maximibeloppet att begränsas genom ett schematiskt tak i euro.

Arbetstagaren skall kunna avdra premier till ett högsta belopp av 5 % av den lön som under skatteåret betalats av den arbetsgivare som ordnat tilläggs-pensionsskyddet, dock högst 5 000 euro i året. Premierna skall vara avdragsgilla till den del som deras totalbelopp inte överstiger det av arbetsgivaren betalade beloppet. Dessutom skall en förutsättning vara att pensionsbetalningen börjar tidigast då den försäkrade fyller 60 år. Åldersgränsen har samband med avdragsrätten för arbetstagarens egen andel i dennes beskattning och gränsen skall sålunda inte begränsa arbetsgivarens möjligheter att erbjuda tilläggs-pensionsskydd genom nya pensionsarrangemang för sådana specialgrupper för vilka en lägre pensionsålder är speciellt motiverad. Den av arbetstagaren betalade andelen skall dock inte i detta fall vara avdragsgill.

De nya bestämmelserna skall enligt förslaget tillämpas enhetligt på samtliga kollektiva arrangemang. Bestämmelserna kan dock inte tillämpas på slutna registrerade tilläggs-pen-

sionsarrangemang. I praktiken införs inte några nya arbetstagare till sådana, i nuläget förmånsbaserade tilläggs-pensionssystem som ordnats i pensionskassorna. Reformen spelar ingen roll för pensionsfonderna, eftersom arbetstagarna inte deltar i avgifterna inom dem.

För närvarande ordnar arbetsgivarna i praktiken kollektiva i praktiken tilläggs-pensioner för sina arbetstagare nästan uteslutande med kollektiva tilläggs-pensionsförsäkring i försäkringsbolag.

Det kan dock förväntas att pensionskassorna och -fonderna med tiden kan börja tillhandahålla likadan avgiftsbaserad tilläggs-pensionsskydd som försäkringsbolagen. I sådana fall kommer pensionskassornas och fondernas kollektiva tilläggs-pensionsarrangemang, samt försäkringsbolagens kollektiva pensionsförsäkringar att beskattas på samma sätt.

Enligt uppgifter av försäkringsbranschen utgör den andel av premieinkomsterna som betalas av arbetstagarna endast några få procent. Förslaget verkningar är i praktiken i nuläget rätt små. I samband med reformen är det dock viktigt att föreskriva en lägsta pensionsålder också i fråga om kollektiva pensionsarrangemang och ställa en maximigräns för avdragbara mängden. Om åldersgränserna för kollektiva och för individuella försäkringar i väsentlig mån avviker från varandra, finns det en risk för att man i större utsträckning än för närvarande på grund av den lägre pensionsåldern strävar till att utnyttja kollektiva försäkringar i situationer som i verkligheten innebär individuell försäkring.

Det föreslås att man i lagen intar en definition av begreppet kollektiv pensionsförsäkring på grundval av definitionen i socialministeriets beslut angående villkoren för registrering av i 11 § lagen om pension för arbetstagare avsedda frivilliga tilläggförmåner (745/1966). Med kollektivt tilläggs-pensionsskydd skall förstås frivilligt tilläggs-pensionsskydd som arbetsgivaren gruppvis ordnar för sina arbetstagare enligt bransch eller annan därmed jämförlig grund så att skyddet inte hänförs sig till namngivna eller eljest individuellt bestämda personer. Definitionen av kollektivt pensionsskydd skall dessutom preciseras så att ett arrangemang inte anses vara kollektivt, om det är avsett att gälla endast en

i arbetsgivarens tjänst varande arbetstagare i gången.

4.4. Utomlands tecknade försäkringar

Bestämmelserna om utomlands tecknade försäkringar förslås bli ändrade så att principerna för avdragsrätt för premierna och för att anse premier för av arbetsgivaren tecknad försäkring utgöra inkomst skall tillämpas enligt samma villkor på försäkringar tecknade i hemlandet och i till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet hörande länder.

5. Propositionens verkningar

En central synpunkt vid bedömningen av propositionens ekonomiska verkningar är de fiskala konsekvenserna av att övergå till kapitalinkomstbeskattning. Först granskas den inverkan på skatteinkomsterna på kort sikt som uppstår på grund av att den direkta skatteförmånen minskas under reduktionsskedet och senare granskas verkningarna på lång sikt.

De föreslagna ändringarna gällande pensionsförsäkringar som arbetsgivaren tecknat anses inte ha nämnvärda ekonomiska verkningar.

5.1. Verkningar på kort sikt

Vid bedömningen av verkningarna på kort sikt utgör den minskade skatteförmånen på grund av rätten att avdra räntor vid övergången till kapitalbeskattningen en central faktor. Detta beräknas öka skatteintäkterna med cirka 10 miljoner euro år 2005 då man efter tidpunkten för avgivandet av propositionen övergår till kapitalinkomstbeskattning för de individuella pensionsförsäkringarnas del. Den föreslagna övergångstiden som möjliggör att premierna för gamla försäkringar ännu under år 2005 avdras från förvärvsinkomst enligt de bestämmelser som var i kraft vid lagens ikraftträdande beräknas å andra sidan öka premiernas belopp. Om premierna ökar med en tredjedel från 500 miljoner euro som förmodats nedan, minskar skatteintäkterna cirka 70 miljoner euro på grund av ändringen. År 2005 beräknas skatteintäkterna således minska cirka 60 miljoner euro. Av des-

sa skall statens andel vara 38 miljoner euro och andra skattetagarnas andel 23 miljoner euro.

År 2006 då övergångstiden för gamla försäkringar upphör beräknas skatteintäkterna öka knappt 130 miljoner euro, av vilket statens andel skall vara 10 miljoner euro.

Uppgifter som har använts för dessa bedömningar framgår tabellen nedan. Reformen påverkar betydelsefullt på kort sikt till fördelningen av skatteinkomsterna mellan skattetagarna eftersom premierna minskar skatteintäkter för kapitalinkomster som kommer enbart staten till godo. Den sekundära rätten att avdra premier från skatten på förvärvsinkomster minskar också avkastningen för andra skattetagare. Eftersom den underskottsgottgörelse som görs på grundval av försäkringspremierna i första hand avdras från statsskatten gör andra skattetagare inga nämnvärda förluster av skatteinkomster.

	2005		2006
	Gamla avtal	Nya avtal	
Premier i nuvarande system	500	50	600
Verkningar på skatter	213*	21*	255*
Premier i ett nytt system	688	40	457
Verkningar på skatter	284*	11**	128**
Ändringen av skatteintäkter	-71*	10	127
- staten	-38,4	0,3	9,8
- kommuner	-28,4	8,4	102
- FPA	-2,3	0,7	8,3
- kyrkan	-1,9	0,6	6,9

* staten 54, kommunerna 40, FPA 3,2 och kyrkan 2,7

** staten 100 %

Bedömningarna av verkningarna av övergången till kapitalinkomstbeskattning baserar sig på jämförelsen av den direkta skattenytan vid avdragsskedet i det nuvarande systemet och i det föreslagna systemet. Man har inte tagit i beaktande nedan beskrivna betendepåföljder som är svåra bedöma. Bedömningarna baserar sig på antagandet att beloppet av försäkringspremier år 2005 är 550 miljoner euro och 600 miljoner euro år 2006 om det nuvarande beskattningssättet som baserar sig på förvärvsbeskattning bibehålls. 50 mil-

joner euro av premieinkomsterna för år 2005 antas rikta sig till tidpunkten efter avgivandet av propositionen och 500 miljoner euro till gamla försäkringar.

Enligt det nuvarande systemet beräknas avdragsvärdet för de nämnda premierna på 50 miljoner euro vara 21 miljoner euro år 2005 och avdragsvärdet för 600 miljoner euro som inflyter år 2006 vara 255 miljoner euro. Bedömningen grundar sig på ett avdragsvärde som beräknats på basen av inkomstfördelningssiffror för år 2001, med beaktande av varje pensionssparares personliga marginalsattesats, med en förhöjning av avdragsvärdet till värdet år 2005 och 2006 med ett belopp motsvarande premieinkomsternas ökning.

Vid en övergång till kapitalinkomstbeskattning har avdragens värde beräknats på basen av antagandet att de investeringar som görs av spararnas egna medel är de samma som vid förvärvsinkomstbeskattningen och att det avdragsgilla maximibeloppet är 5 000 euro. Beloppet av de försäkringspremier som år 2005 avdras beräknas i detta fall vara 40 miljoner euro och den skattenytta som uppkommer på grund av avdragen beräknas vara 11 miljoner euro. Beloppet av de försäkringspremier som avdras år 2006 beräknas på motsvarande sätt vara 457 miljoner euro och den skattenytta som uppkommer på grund av avdragen beräknas vara 128 miljoner euro.

Den skattenytta som uppkommer på grund av avdraget beräknas minska 10 miljoner euro år 2005 på grund av övergången till kapitalinkomstbeskattningen och knappt 130 miljoner euro år 2006.

Vid en statisk bedömning har den maximigräns som tillämpas vid kapitalinkomstbeskattningen ingen större betydelse.

Reformen medför beteendekonsekvenser av olika slag. Det är sannolikt att den minskade avdragsrätten gör pensionsförsäkrings-sparandet mindre attraktivt. Också pensionsålderns höjning till 62 har en liknande inverkan.

Den omständighet att taket för det totala pensionsförsäkringsskyddet avskaffas och att skatteförmånen beviljas också sådana sparare som har enbart kapitalinkomster ökar klarast pensionsförsäkringspremiernas belopp. Det statistiska materialet om det årliga premiebe-

loppets storlek utvisar att en klart större andel av premierna faller inom sektorn 2 000—2 500 euro i året än vad man kan förmoda på basen av en jämn fördelning. Avvikelsen kan åtminstone delvis förklaras med att det högsta beloppet som får avdras utan utredning om pensionsskyddet är 2 500 euro. Då maximibeloppet avskaffas är det sannolikt att de som betalar högst 2 500 euro i året ökar sina betalningar. Avskaffandet av detta belopp kan också medföra nya pensionsförsäkringssparare, vilkas pensionsskydd enligt det nuvarande systemet överstiger den pensionsnivå som utgör en förutsättning för avdragsrätt.

5.2. Verkningar på längre sikt

Reformen förmodas öka skatteinkomsterna också på längre sikt.

Skatteavdragen kan också anses som en fondering av skatteinkomster för framtiden, eller som en skattekredit som skattemyndigheterna beviljar pensionsspararen. Denna kredit skall i framtiden helt eller delvis återbetalas, ökad med besparingarnas avkastning. Dessutom förlorar staten under sparperioden och vid dess slut de skatteinkomster som man utan skattekredit skulle ha fått av besparingar i fall av alternativa placeringsobjekt. I ett på kapitalinkomstbeskattning baserat system minskar skatteförmånen under avdragsperioden, men på motsvarande sätt minskar också de skatteinkomster som inflyter av pensionerna.

Statens ekonomiska forskningscentral (VATT) har gjort beräkningar om verkningarna på skatteinkomsterna på längre sikt av pensionsbesparingarna under ett års tid. De ändringar av skatteinkomsterna som föranleds av pensionssparandet under ett visst år beräknas för hela den tid under vilken dessa besparingar deponeras. I beräkningen strävar man till att genom nuvärdesberäkningar göra de skatteinkomster som inflyter av pensionssparandet under hela sparperioden och förlusten av skatteinkomster jämförbara med varandra.

Den centrala osäkerhetsfaktorn i dessa beräkningar är spararens marginalskatteprocent då pensionen lyfts. Utom marginalskatteprocenten är också det sparade kapitalets avkastningsprocent av betydelse. Man måste

också beakta den räntefaktor för skattetagarna som inverkar på nuvärdet av i framtiden inflytande skatteinkomster. Jämförelsens utfall växlar betydligt beroende på antagandena om spararens marginalskatteprocent under pensionsperioden, sparbeloppets avkastningsprocent och skattetagarnas diskontranta.

Beräkningarna baserar sig på statistiska uppgifter på personnivå för år 2001. För att beräkna de skatter som inflyter av de lyfta besparingarna antar man att var och en som under år 2001 har pensionsförsäkringssparat lyfter den under år 2001 sparade summan vid 67 års ålder. Pensionsinkomsten före den på frivillig pensionsförsäkring baserade pensionen antas vara 50 % av den beräknade förvärvsinkomsten vid 65 års ålder och skattetagarnas diskontranta är 3 %. Enligt dessa schematiska och statiska beräkningar ökar övergången till kapitalinkomstbeskattning det till sparandet på årsbasis anslutna skattestödet på längre sikt med 9 miljoner euro enligt 2002 års volym. Med den ovan antagna premieinkomstvolymen för år 2005 är skattestödets ökning 12 miljoner euro.

Det är dock uppenbart att övergången till kapitalinkomstbeskattning sedd som en helhet ökar skatteinkomsterna också på lång sikt eftersom man i dessa beräkningar inte har beaktat att en del av besparingarna används till förtidspensionering. Progressionsförmånen i en modell med beskattning av förvärvsinkomst är ofta mycket betydande, om spararen förtidspensionerar sig och om denne som enda förvärvsinkomst har en på pensionsförsäkring baserad pension. Till exempel åtgår 27 % av en pension på 20 000 euro till skatt och detta är avsevärt mindre än den typiska marginalskattegraden för förvärvsinkomster under sparperioden. En stor del av den skattecredit som beviljats under avdragsperioden återkrävs inte under dessa omständigheter. I en på kapitalbeskattning baserad modell återkrävs skattecrediten i sin helhet, oberoende av om besparingarna används till förtidspension eller till tilläggspension.

I beräkningarna har man inte heller beaktat de beteendeverkningar som beskrevs i det föregående avsnittet. Man har inte heller beaktat inverkan i vissa situationer av att progressionsförmånen försvinner och inte heller verkningarna av att spararna flyttar utom-

lands eller av deras dödlighet. Den minskade skatteförmånen under avdragsperioden minskar förlusten av skatteinkomster både i sådana fall då en exceptionellt stor progressionsförmån påverkar sparandet och då spararen bor utomlands under tid pensionen betalas eller dör före han eller hon har hunnit lyfta pension. Den skattecredit som beviljats under avdragsperioden fås inte i dessa fall helt eller delvis tillbaka. I fall av kapitalinkomstbeskattning blir skatteförlusterna mindre, vilket i sin tur ökar skatteinkomsterna på längre sikt.

5.3. Propositionens inverkan ur pensions-spararnas synvinkel

Det föreslagna sättet att beskatta pensionsförsäkringar är jämlikt för alla sparare. Det nuvarande systemet medför stora olikheter spararna emellan och storinkomsttagare får som huvudregel den största skatteförmånen. I en på kapitalinkomstbeskattning baserad modell är beskattningen lika för alla och den effektiva skattegraden på avkastningen av investeringar av egna medel är noll. Vid förvärvsinkomstbeskattning är fördelen på grund av skillnaderna i skattegrad under sparperioden och under pensionsperioden relativt sett störst vid kortvarigt sparande. Efter reformen har sparperioden ingen inverkan på skatteförmånen.

Övergången till en kapitalinkomstmodell minskar incitamenten för att spara med tanke på förtidspensionering. I det nuvarande systemet medför förtidspensionering med stöd av besparingar från frivillig pensionsförsäkring ofta avsevärda progressionsförmåner, om den skattskyldige inte har andra inkomster. Den föreslagna förhöjningen av åldersgränsen betyder att man från början av år 2006 inte mera i beskattningen av individuella pensionsförsäkringar stöder sådant pensionssparande som gör det möjligt att pensionera sig före den allmänna pensionsåldern. Om en sparare har ingått avtal om pensionsförsäkring i avsikt att förtidspensionera sig och om han eller hon inte har hunnit spara det belopp som på grund av reformen krävs för tiden t.ex. mellan 60 och 62 års ålder, måste det belopp som fattas sparas i annan

form.

Konsekvenserna ur pensionsspararnas synpunkt av att höja åldersgränsen beskrivs nedan i avsnittet som gäller lagstiftningsordning.

5.4. Förslagets inverkan ur försäkringsanstalternas synvinkel

Förslagen innebär att besparingar i anslutning till gamla försäkringar uppdelas i försäkringsbesparingar som influtit av premier som betalats före början av år 2006 och av premier som betalats därefter samt att dessa besparingar hålls i sär genom informations-tekniska arrangemang. Administrationen av de två delarna av försäkringssparandet medför till stor del databehandlingskostnader av engångsnatur.

Om försäkringsavtalets villkor inte uppfyller kraven för en åldersgräns på 62 år, förutsätter bibehållandet av rätten till skatteavdrag efter år 2005 att avtalet ändras. På grund av den förhöjda åldersgränsen torde många sparare önska justera sina sparplaner och tidpunkten för pensionsbetalningen, vilket i praktiken förutsätter förhandlingar med försäkringsbolaget. Avtalsförhandlingarna medför extra kostnader av engångsnatur.

Enligt försäkringsbranschens bedömning uppgår kostnaderna för reformen till 150 miljoner euro.

6. Ärendets beredning

Propositionen har beretts som tjänstearbete inom finansministeriet. Såsom förutsattes i regeringsprogrammet har man i samband med beredningen beaktat förslagen av den av statsrådets kansli tillsatta arbetsgruppen för att utreda beskattningen i internationell miljö samt av den av finansministeriet tillsatta arbetsgruppen för att bedöma behovet av att utveckla inkomstbeskattningen.

I samband med beredningen av propositionen har utlåtande om de föreslagna bestämmelserna med motiveringar begärts av 18 myndigheter och organisationer. Utlåtanden har getts av justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Försäkringsinspektionen, Pensionsskyddscentralen, Pensionsstiftelseföreningen PSF r.f., Försäkringsbolagens Centralförbund, Statens ekonomiska forsk-

ningsanstalt, Akava r.f., Centralhandelskammaren, Föreningen CGR r.f., Bokföringsbyråernas Förbund r.f., Konsumenternas försäkringsbyrå, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter r.f., Servicearbetsgivarna r.f., Finlands Fackförbunds Centralorganisation r.f., Finlands Konsumentförbund r.f., Finlands Bank, Finlands skatteexperter r.f., Företagarna i Finland r.f., Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Tjänstemannacentralorganisationen STTK, Työeläkevakuuttajat TELA – Arbetspensionsförsäkrarna TELA r.f. och Skattebetalarnas Centralförbund r.f.

Av remissinstanserna motsatte sig en att man övergår till kapitalinkomstbeskattning i fråga om frivilliga individuella pensionsförsäkringar. En remissinstans föreslog att man bör avstå från skattestödet till sådana försäkringar.

Nästan samtliga remissinstanser, bland andra Pensionsskyddscentralen, ansåg det vara motiverat att man avstår från ett avdragssystem som är kopplat till det totala pensionsskyddets nivå.

I fråga regleringen under övergångsperioden föreslog de flesta remissinstanserna att man skall förlänga övergångstiden i fråga om den föreslagna förhöjda pensionsåldern så att man ännu några år framåt skall kunna spara inom ramen för gällande avtal. Vissa remissinstanser föreslog en motsvarande övergångsperiod också för övergången till kapitalinkomstbeskattning.

De övriga centrala synpunkterna gällde kopplingen mellan avdragsrätten för premier för av arbetsgivaren tecknad försäkring och för den skattskyldiges egen försäkring. Denna koppling återspeglas också i den skattemässiga behandlingen av premier för den andra makens försäkring.

De flesta remissinstanserna ansåg att det inte bör finnas något skattemässigt samband mellan av arbetsgivaren tecknad försäkring och arbetsgivarens egen försäkring. Vissa remissinstanser ansåg det vara anmärkningsvärt att förvärvsinkomstbeskattning skall gälla för av arbetsgivaren tecknad försäkring och att kapitalinkomstbeskattning skall gälla för frivilligt pensionssparande.

Strukturreformen av beskattningen av indi-

viduella pensionsförsäkringar betyder dock inte att grunderna för skattestödet samtidigt kommer att förändras. Trots att man avstår från kravet på en viss nivå för pensionsskyddet som förutsättning för att premierna skall vara avdragsgilla, bör nivån på det pensionskydd som pensionsförsäkringar ger dock fortfarande tillmätas en viss betydelse. Detta utvisas av att vissa gränser uppställs för beloppet av de årligen avdragsgilla premierna och dessutom av att av arbetsgivaren tecknad försäkring skall beaktas vid dimensioneringen av avdragsrätten för premier för egen försäkring.

Dels på grund av de framställda synpunkterna, dels av andra orsaker har man vid den fortsatta beredningen gjort bestämmelserna mera schematiska såvitt gäller av arbetsgiva-

ren tecknad försäkring och dessutom har man avsevärt justerat principerna gällande premier för makes eller makas försäkring samtidigt har det gjorts många andra preciseringar.

7. Beroende av andra propositioner

Riksdagen behandlar propositionen med förslag till lag om till ändring av vissa skattelagar (RP 57/2004 rd) enligt vilken bl.a. 17 § i lagen om lagen om beskattningsförfarande ändras. Den föreslagna paragrafen innehåller sex moment. I detta lagförslag passar det 4 moment som förslås bli fogat till lagen om beskattningsförfarande i fråga om sitt innehåll på det sjätte momentets plats, varvid föreslagna 6 mom. blir 7 mom. i det föreslagna 17 §.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering av lagförslagen

1.1. Lagen om ändring av inkomstskattelagen

34 §. *Skatteplikt för försäkringsersättning av grundval av personförsäkring.* I paragrafens 1 mom. bestäms om mellan premier å ena sidan på grund sådana livs försäkringsersättningar som skall beskattas som kapitalinkomst och å andra sidan personförsäkringar, t.ex. pensionsförsäkringar som hör till förvärvsinkomstbeskattningens område. Momentet föreslås blir preciserat genom att till detta foga en omnämnande av pensionsförsäkring som skall beskattas som kapitalinkomst. Momentet skall preciseras genom att tillägga en bestämmelse om pensionsförsäkring som skall beskattas som kapitalinkomst. Momentet föreslås bli uppdelat på två genom att överföra definitionen av livförsäkring i momentets senare del till ett skilt moment, varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. Det nuvarande 2 mom. skall samtidigt ändras så att förteckningen över nära släktingar i 2 punkten kompletteras genom att tillfoga adoptivbarns bröstarvinge. Hänvisningen i det nuvarande 3 mom. till paragrafens 1 mom. skall ändras. Det ändrade 3 mom. och det nuvarande 4 mom. skall bli 4 och 5 mom.

34 a §. *På frivillig individuell pensionsför-*

säkring baserad pension och annan försäkringsersättning. I den nya 34 a § skall bestämmas om beskattningen av pensioner som uppbärs på grundval av till kapitalbeskattningens område hörande pensionsförsäkring samt om beskattningen av andra försäkringsersättningar, t.ex. återköpsvärdet för pensionsförsäkring. De pensionsförsäkringar som hör till kapitalbeskattningens område skall fastställas i paragrafens 1 mom.

Vem som har tecknat försäkringen är avgörande för beskattningssättet. Endast försäkringar som tecknats av den skattskyldige (pensionstagaren) själv, eller som dennes make eller maka har tecknat för den skattskyldige, skall hör till kapitalbeskattningens område. Också familjepension skall vara kapitalinkomst, om försäkringstagaren är den försäkrades bröstarvinge, make, maka eller dennes bröstarvinge.

Pension som grundar sig på av någon annan tecknad försäkring skall alltid beskattas som förvärvsinkomst. Frågan om de i 54 d § föreskrivna förutsättningarna för rätten att avdra försäkringspremier är uppfyllda har ingen betydelse för skatteslaget. Försäkring- en skall dock alltid motsvara definitionen av pensionsförsäkring i 34 a § 3 mom.

Det passar illa med den differentierade beskattningen av pensionsförsäkringar om beskattningsslaget kan ändras då äganderätten

till försäkringen övergår till någon annan. Därför skall t.ex. av arbetsgivaren tecknad försäkring enligt förslaget höra till förvärvsinkomstbeskattningens område oberoende av att äganderätten till försäkringen övergår till arbetstagaren. Försäkringens natur ändras t.ex. vid så kallad fortsättningsförsäkring där arbetstagaren efter att arbetsförhållandet upphört fortsätter en tidigare gruppen pensionsförsäkring. Försäkringens natur ändras till att utgöra en individuell frivillig försäkring som arbetstagaren äger. På denna försäkring baserad pension skall trots det beskattas som förvärvsinkomst eftersom den inte på föreskrivet sätt har tecknats av arbetstagaren. Premierna för en sådan försäkring skall inte vara avdragsgilla, varför arbetstagaren i praktiken måste teckna en ny försäkring.

Beskattning av pension skall regleras enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna då försäkringsavtalet har ingåtts före den att propositionen har överlämnats till riksdagen.

Enligt paragrafens 2 mom. skall pensioner som betalas i ett för allt inte beskattas som kapitalinkomst. Liksom för närvarande skall förvärvsinkomstbeskattning tillämpas på dem.

Definitionen av frivillig pensionsförsäkring i 3 mom. motsvarar den nuvarande definitionen i 96 § 8 mom.

Paragrafens 4 mom. innehåller en sanktionsbestämmelse för det fall att t.ex. en utländsk försäkringsanstalt tillåter att förmånen lyfts i form av ålderspension vid mindre än 62 års ålder, eller om försäkringen återköps på andra grunder än dem som avses i 54 d § 4 mom. I sådant fall skall pensionens beskattas som kapitalinkomst förhöjd med 50 % dock inte till den del som premierna inte har avdragits i beskattning i Finland. De nuvarande skattebestämmelserna tillåter skatterätelse under rättelse- och efterbeskattningsperioden endast om förutsättning för rättelse föreligger. I praktiken är detta inte ett effektivt sätt att återkräva oberättigad förmån vid långvariga pensionsförsäkringar.

54 d §. *Premier för frivilliga individuella pensionsförsäkringar.* I den nya paragraf som föreslås bli inkluderad i lagens III avdelning, 3 kap. skall bestämmas om avdragsrätt för premier för sådana pensionsförsäkringar som

hör till kapitalbeskattningens område.

Med avvikelse från nuläget föreslås att vardera maken in sin egen beskattning skall kunna avdra premier för sin egen försäkring. Avdragsrätten föreslås dock bli utvidgad genom att avdraget till fullt belopp i form av underskottsgottgörelse skall överföras till den andra makens beskattning. Med egen försäkring avses en försäkring som den skattskyldige eller dennes make eller maka har tecknat och där den skattskyldige är den försäkrade.

Det högsta avdragsgilla beloppet skall vara 5 000 euro, eller 2 500 euro i året, om den skattskyldiges arbetsgivare har tecknat en frivillig individuell pensionsförsäkring för den skattskyldige. En av arbetsgivaren tecknad försäkring skall medföra en minskning av avdragsrätten för av den skattskyldige själv tecknad försäkring endast om arbetsgivaren under skatteåret har betalat premier för denna försäkring.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om den lägsta pensionsålder som är förutsättning för avdragsrätten samt om de förutsättningar för återköp som har samband med den försäkrades situation. För att avdragsrätten skall gälla föreslås ett krav på att pension i form av ålderspension kan lyftas tidigast vid 62 års ålder. I de situationer om vilka bestäms i paragrafen skall försäkringen kunna sägas upp på grund av arbetslöshet, invaliditet och äktenskapsskillnad, i vilket fall återköpsvärdet betalas till försäkringstagaren eller pension betalas till den försäkrade på grundval av invaliditet eller arbetslöshet.

Enligt paragrafens 3 mom. skall försäkring som ett personbolag och ett aktiebolag har tecknat för sin ägarföretagare jämföras med försäkring som tecknats av arbetsgivaren.

Paragrafens 4 mom. skall innehålla bestämmelser om avdragsrätt för premier för utomlands tecknade försäkringar. En motsvarande bestämmelse ingår i det nuvarande 96 § 10 mom. På grund av Danneravgörandet och med avvikelse från nuläget skall premier för försäkringar tecknade i en försäkringsanstalt som erhållit verksamhetstillstånd i en till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet hörande stat vara avdragsgilla. Premier för försäkring som en från utlandet till Finland flyttande person har tecknat i en annan stat än en EES-medlemsstat

skall vara avdragsgilla under samma förutsättningar som för närvarande.

58 §. *Räntekostnader.* Paragrafens 4 mom. som gäller icke avdragsgilla räntor, föreslås bli ändrad så att räntor som gäller frivillig individuell pensionsförsäkring inte skall vara avdragsgilla.

60 §. *Underskott och förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget.* I 3 mom., som föreslås bli fogad till denna paragraf, skall bestämmas om den ordning i vilken i 54 d § avsedda försäkringspremier kan avdras. Försäkringspremier skall avdras efter andra avdrag från kapitalinkomsterna. Liksom för närvarande, skall förlust inte fastställas på basis av försäkringspremierna.

Om det sammanlagda beloppet av alla avdrag från kapitalinkomsterna överstiger dessa inkomster, skall den skattskyldige ha rätt att från skatten på förvärvsinkomster få särskild underskottsgottgörelse som bestäms på grundval av försäkringspremierna. Bestämmelser om detta skall ingå i 131 a §.

68 §. *Av arbetsgivaren betalade försäkringspremier.* Paragrafens 1 mom. skall ändras så att premier som arbetsgivaren betalat för individuell frivillig pensionsförsäkring, i tillägg till premier för sparlivförsäkring, skall räknas som förvärvsinkomst.

Bestämmelser om beskattningen av premier för pensionsförsäkring som uppfyller villkoren i det föreslagna 54 d § 2 mom. skall ingå i 2 mom. Enligt detta moment skall av arbetsgivaren betalade försäkringspremier inte utgöra skattbar inkomst för arbetstagaren till den del som premiernas belopp inte överstiger 8 500 euro. Frågan om försäkringspremierna är avdragsgill i arbetstagarens beskattning skall inte längre påverka beskattningen. Det av arbetsgivaren betalade beloppet skall däremot minska avdragsrätten för premier för arbetstagarens egen försäkring enligt vad som bestäms i 54 d §.

Hänvisningen till 8 § 2 mom. i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet skall strykas ur momentet eftersom den ovannämnda bestämmelsen om begränsning av avdragsrätten för frivillig pensionsförsäkring för ägarföretagaren föreslås bli upphävd. En försäkring som ett aktiebolag eller ett personbolag har tecknat för ägarföretagaren skall jämföras med försäkring som arbets-

givaren har tecknat för en arbetsgivare i egentligt arbetsförhållande.

Den i momentet ingående hänvisningen till pension som betalas i ett för allt skall strykas såsom obehövlig. Den omständighet att det finns endast en enda betalning skall inte påverka beskattningen av pensionsförsäkring som arbetsgivaren tecknat. Om engångsbetalningen överstiger 8 500 euro, utgör den överskjutande delen lön.

Med stöd av det nya 3 mom., som skall intas i paragrafen, skall den 8 500 euro överskjutande delen av försäkringspremier som flera arbetsgivare betalat räknas som skattbar inkomst. Enligt det föreslagna andra lagförslaget, som gäller lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift, skall varje arbetsgivare vara skyldig att betala socialskyddsavgift endast till den del som av denna arbetsgivare betalade premier överstiger det i 2 mom. avsedda beloppet. Arbetsgivaren skall i motsvarande mån befrias från skyldigheten att göra förskottsinnehållning.

Enligt det nya 4 mom., som föreslås bli intaget i paragrafen, skall ägarföretagaren i ett aktiebolag eller ett personbolag jämföras med arbetstagare som står i arbetsförhållande till bolaget.

Paragrafens 5 mom. skall innehålla bestämmelsen i det nuvarande 3 mom. Bestämmelsen om premier för utomlands tecknad försäkring skall ändras på grund av Dennerdomen så att denna bestämmelse skall tillämpas endast på premier för försäkringar tecknade i en försäkringsanstalt med hemort i ett land utanför EES-området. På motsvarande sätt skall bestämmelsen om personer som från utlandet flyttar till Finland ändras så att den tillämpas på premier för försäkringar tecknade i länder utanför EES-området. Om den skattskyldige har flera arbetsgivare och om premierna för av dessa tecknade försäkringar överstiger 8 500 euro, skall 3 mom. tillämpas.

96 §. *Premier för obligatorisk pensionsförsäkring.* Bestämmelser om avdragsrätt för premier för sådan obligatorisk pensionsförsäkring som fortfarande hör till förvärvsinkomstbeskattningens område skall intas i 96 § och bestämmelser om avdragsrätt för premier för tilläggs-pensionsskydd som arbetsgivaren ordnar kollektivt skall intas i 96 a §.

Såsom för närvarande, skall arbetstagarens lagbestämda pensionsförsäkringspremie och arbetslöshetsförsäkringspremie samt premier för obligatoriska försäkringar enligt lagen om pension för företagare och enligt lagen om pension för lantbruksföretagare vara helt och hållet avdragsgilla.

Omnämmandet av registrerat tilläggs pensions skydd skall strykas ur bestämmelserna. På dessa slutna tilläggs pensions arrangemang enligt APL, FöPL och LFöPL tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdande.

Paragrafens 2 mom. motsvarar det nuvarande 96 § 7 mom. Bestämmelsen om att försäkringspremier som betalas för allt i ett inte är avdragsgilla skall strykas eftersom 81 § i inkomstskattelagen, som gäller beskattning av pensioner med engångspremie, endast gäller av den skattskyldige själv tecknade försäkringar.

Paragrafens 3 mom., som föreslås innehålla bestämmelser om avdrag av försäkringspremien från den makes eller makas inkomst som har yrkat på avdrag, motsvarar det nuvarande 9 mom.

Enligt paragrafens 4 mom. skall frivillig arbetspensionsförsäkring enligt 11 § 2 mom. i FöPL och enligt 11 § 2 och 3 mom. i LFöPL jämföras med obligatorisk pensionsförsäkring. Enligt ovannämnda bestämmelser har företagare med små inkomster rätt till försäkring i sådana situationer där de i lag fastställda villkoren för obligatorisk försäkring i fråga om arbetsinkomst eller odlingsarealens storlek inte uppfylls. Villkoren och förmånerna med stöd av sådana försäkringar bestäms enligt FöPL och LFöPL. Motsvarande utländska försäkringar skall jämföras med dessa pensionsförsäkringar.

96 a §. *Premier för kollektivt tilläggs pensions skydd.* I 1 mom. skall bestämmas om avdragsrätt för försäkringspremier som arbetstagaren betalat för kollektiva tilläggs pensions arrangemang. Det föreslås att man avskaffar den begränsning som för närvarande utgörs av den nivå på pensions skyddet som nu gäller försäkringsbolagens registrerade och frivilliga kollektiva pensions arrangemang. Det högsta avdragsgilla beloppet skall begränsas genom ett i euro uttryckt tak och genom att koppla det avdragsgilla beloppet till det av den arbetsgivare som ordnat pen-

sionsskyddet till arbetstagaren betalade lönebeloppet samt till beloppet av arbetsgivarens premieandel. En åldersgräns för avdragsrätten skall dessutom föreskrivas.

I paragrafens 2 mom. skall intas en definition av kollektiv pensionsförsäkring som för närvarande saknas i lagen. I den senare delen av denna bestämmelse utesluts en "grupp" bestående av en enda person ur begreppet "kollektiv". Begränsningen gäller sådana fall då en försäkring från första början är avsedd att gälla en enda person i gången, t.ex. ett företags verkställande direktör. En kollektiv försäkring som från första början har tecknats för en grupp bestående av flera personer skall däremot inte anses gälla endast en enda person på det sätt som avses i bestämmelsen, om försäkringen på grund av ändrade omständigheter de facto gäller en enda person i arbetsgivarens tjänst. Liksom för närvarande, skall av arbetsgivaren betalade premier för kollektiva tilläggs pensions arrangemang inte utgöra skattbar inkomst för arbetstagaren.

3 mom., som gäller i utländska försäkringsanstalter tecknade försäkringar, skall ändras på grund av Danner-domen. Bestämmelsen skall motsvara 54 d § 5 mom. som gäller individuella frivilliga försäkringar.

107 §. *Avdragsrätten för den som bott i Finland en del av året.* Paragrafens 1 mom. förslås bli upphävt. Enligt momentet begränsas rätten för en person som inte hela skatteåret har varit bosatt i Finland att få göra pensionsförsäkringspremieavdrag så att avdrag kan göras endast om detta hänför sig till sådan inkomst eller förmögenhet för vilken här skall betalas skatt.

131 a §. *Särskild underskottsgottgörelse.* Bestämmelser om särskild underskottsgottgörelse, som uppstår på grund av i 54 d § avsedda försäkringspremier, skall fogas till kapitlet om underskottsgottgörelse. Kapitlets rubrik skall ändras.

Den särskilda underskottsgottgörelsen motsvarar underskottsgottgörelsen, men den förstnämnda utgör en särskild post som ändras från skatten på förvärvsinkomster. Den gottgörelse uppstår på grundval av i 54 d § avsedda försäkringspremier, på motsvarande sätt som den nuvarande underskottsgottgörelsen uppstår med stöd av 60 och 131 § då kostnaderna för inkomstens

förvärvande, förlusterna av näringsverksamhet och räntekostnaderna överstiger kapitalinkomsternas belopp. Den särskilda underskottsgottgårelsen uppstår då det sammanlagda beloppet av i 60 § 1 mom. avsedda avdrag och av de i 54 d § avsedda försäkringspremierna överstiger kapitalinkomsterna. Den särskilda underskottsgottgårelsen motsvarar denna skillnad, men den är dock inte större än en mot inkomstskatteprocenten svarande andel av försäkringspremierna.

Exempel: Den skattskyldige har 2 000 euro i kapitalinkomster, 1 500 euro avdrag som avses i 60 § 1 mom. och 3 500 euro försäkringspremier som avses i 54 d §. Kapitalinkomsternas belopp överstiger de i 60 § 1 mom. avsedda avdragen, varför det inte uppstår något underskott inom kapitalinkomstslaget och inte heller någon underskottsgottgårelse enligt 131 §. Den skattskyldige avdrar från kapitalinkomsten i 60 § avsedda avdrag till ett belopp av 1 500 euro och försäkringspremier till ett belopp av 500 euro. Dessutom uppstår för den skattskyldige särskild underskottsgottgårelse till den del som ovan nämnda avdrag och försäkringspremier överstiger 2 000 euro, dvs. till den del som motsvarar 3 000 euro. Den särskilda underskottsgottgårelse, som skall avdras från skatten på den skattskyldiges förvärvsinkomster, är 840 euro ($28\% \times 3\,000$ euro). Om den skattskyldige i denna uppställning i stället för 1 500 euro har i 60 § avsedda avdrag till ett belopp av 2 500 euro, uppstår det för honom eller henne ett underskott på 500 euro inom kapitalinkomstslaget och underskottsgottgårelsen är då 160 euro. Den särskilda underskottsgottgårelsens belopp är 28% av 3 500 euro, dvs. 980 euro.

På grundval av den särskilda underskottsgottgårelse, som inte kan avdras från skatten på förvärvsinkomster skall förlust inte bestämmas. Till den del som avdrag inte kan göras från kapitalinkomsten eller från skatten på förvärvsinkomster kan avdragsrätten inte utnyttjas. Den särskilda underskottsgottgårelsen kan dock överföras till makens eller makans beskattning enligt 134 a §.

132 §. *Avdrag av underskottsgottgårelser från den skattskyldiges statsskatt.* Enligt förslaget skall frivilliga pensionsförsäkringar överflyttas från beskattningen av förvärvsin-

komster till beskattningen av kapitalinkomster där staten är skattetagare. Därför är det naturligt att i främsta hand göra avdrag för premier för frivilliga pensionsförsäkringar från skatterna till staten. Endast till den del som statsskatten inte räcker till för att täcka den särskilda underskottsgottgårelsen skall avdraget göras från andra skatter.

Enligt förslaget 2 mom. skall den särskilda underskottsgottgårelsen i första hand avdras från den statsskatt som uppbärs på den skattskyldiges förvärvsinkomster. I de fall där den statsskatt som påförs för förvärvsinkomster räcker till för avdraget skall den särskilda underskottsgottgårelsen inte behöva avdras från andra skatter. Dessutom föreslås att den särskilda underskottsgottgårelsen skall avdras efter underskottsgottgårelsen. Detta har betydelse för att fastställa förlusten inom kapitalinkomstslaget.

133 §. *Avdrag av underskottsgottgårelser från den skattskyldiges olika skatter.* I ett nytt 2 mom. föreslås att till den del som den särskilda underskottsgottgårelsen överskrider den inkomstskatt som skall betalas för förvärvsinkomst skall gottgårelsen avdras från kommunalskatten, den försäkrades sjukförsäkringspremie och från kyrkoskatten, i proportion till dessa skatter.

134 §. *Överföring av den särskilda underskottsgottgårelsen på make.* Ett nytt 2 mom. om särskild underskottsgottgårelse skall fogas till paragrafen. Samma principer skall gälla som i fråga om den allmänna underskottsgottgårelsen, men med den skillnaden att den särskilda underskottsgottgårelsen skall övergå till den andra maken utan ansökan. Man måste ansöka om överföring av den allmänna underskottsgottgårelsen.

Den särskilda behandlingen motiveras av att förlust inom kapitalinkomstslaget fastställs för den skattskyldige på grundval av allmän underskottsgottgårelse i det fall att underskottsgottgårelsen inte övergår till den andra maken. Eftersom den skattskyldige under senare år kan avdra denna förlust från sina kapitalinkomster kan en överföring av underskottsgottgårelsen till den andra maken vara i strid med den skattskyldiges intressen. Ingen förlust fastställs på grundval av den särskilda underskottsgottgårelsen och av denna orsak blir avdraget till denna del out-

nyttjat, om det inte övergår till den andra maken.

Inga förluster fastställs eftersom ingen förlust inom kapitalinkomstslaget heller för närvarande fastställs på grundval av pensionsförsäkringspremier. Förlust inom kapitalinkomstslaget fastställs endast på grundval av naturliga avdrag och pensionsförsäkringspremie är inte ett sådant avdrag.

143 §. Paragrafens 5 mom. innehåller en övergångsbestämmelse som gäller avdragsrätten för premier för frivilliga pensionsförsäkringar som tecknats före den 1 oktober 1992. Momentet föreslås bli upphävt. Övergångsbestämmelser om avdragsrätten för premier för pensionsförsäkringar som tecknats före denna proposition överlämnas till riksdagen föreslås bli intagna i 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen.

Ikraftträdandebestämmelser. Lagen avses träda i kraft från början av år 2005. Den skall enligt 1 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i princip tillämpas på försäkringspremier och pensioner som betalas efter lagens ikraftträdande.

Ikraftträdandebestämmelsens 2 mom. skall innehålla en övergångsföreskrift om avdrag för premier för gamla pensionsförsäkringar som tecknats före propositionen överlämnats till riksdagen. Premier för dessa försäkringar skall ännu under skatteåret 2005 avdras i förvärvsinkomstbeskattningen enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdande. Då skall också tidigare bestämmelser om åldersgränsen iakttagas. Då man från början av år 2005 på grund av pensionsavgörandet inte mera tillämpar samordning blir det svårt eller t.o.m. omöjligt att tillämpa bestämmelserna om avdragsrätt som är kopplad till nivån på det gällande pensionsskyddet. Därför föreslås att om premieavdrag förutsätter utredning om pensionens maximibelopp enligt gällande 96 § 2 eller 3 mom., skall det högsta belopp som under år 2005 får avdras från förvärvsinkomsten vara samma belopp som den skattskyldige högst skulle ha kunnat avdra under år 2004. Därvid skall man alltså tillämpa den gamla utredningen om pensionskydd.

Ikraftträdelsebestämmelsens 3 mom. skall innehålla en föreskrift för en sådan situation att den skattskyldige under skatteåret 2005

avdrar premier både för en försäkring som tecknats före avgivandet av propositionen och för en försäkring som tecknats efter avgivandet av propositionen. Det är inte ändamålsenligt att den skattskyldige skall kunna utnyttja avdragsrätten enligt övergångsföreskriften i 2 mom. och dessutom skall kunna avdra den nya försäkringens premier under år 2005 till fullt belopp. Därför föreslås att den skattskyldige i dessa situationer skall kunna avdra premier på högst 8 500 euro. Premierna för en gammal försäkring avdras först.

Bestämmelser om beskattning av pensioner som betalas på grundval av före denna proposition överlämnats till riksdagen tecknade försäkringar skall ingå i 4 mom. Till den del som pension betalas på grundval av pensionsbesparingar som inflyter av premier som betalats före lagens ikraftträdande eller under år 2005 skall pensionen beskattas som förvärvsinkomst eftersom motsvarande premie har avdragits från förvärvsinkomsten.

En uppdelning av pensionen i två delar som beskattas som förvärvsinkomst och som kapitalinkomst förutsätter att försäkringsbolagen genom ändamålsenliga datatekniska åtgärder åtskiljer gamla och nya pensionsbesparingar.

Försäkringsbesparing som enligt försäkringsavtalet har inflytt före lagens ikraftträdande, eller som inflyter av till och med slutet av år 2005 betalade premier skall kunna utbetalas vid den tidpunkt då pensionen skall betalas enligt överenskommelse i försäkringsavtalet. Från början av år 2006 är en förutsättning för avdragsrätt dock att pension i form av ålderspension på basis av premier som inflyter efter denna tidpunkt kan betalas tidigast då den försäkrade fyller 62 år. Detta gäller också gamla avtal. Skattebestämmelserna förutsätter inte att ett nytt avtal sluts, utan sparandet kan fortsätta på basis av det gamla avtalet. Avdragsrätt för försäkringspremierna förutsätter i alla fall att avtalsvillkoren i fråga om det nya sparandet ändras så att villkoret gällande åldersgränsen uppfylls.

Skattebestämmelserna ändrar inte parternas rätt att genom inbördes avtal tidigarelägga betalningen av pension som intjänats av besparingar före ikraftträdandet, t.ex. så att den pension som enligt avtalet skall betalas under åldersperioden 58—65 år i stället betalas un-

der åldersperioden 58—61 år och så att den pension som intjänats av besparingar efter lagens ikraftträdande och som skall beskattas enligt kapitalskattegraden betalas under åldersperioden 62—65 år.

Om pension betalas på basis av ett och samma försäkringsavtal samtidigt av besparingar som intjänats både till och med slutet av år 2005 och därefter, beskattas en del som förvärvsinkomst och en del som kapitalinkomst enligt hur pension skall betalas enligt försäkringsavtalet.

Enligt 5 mom. i ikraftträdandebestämmelserna skall försäkringsbolagen åläggas skyldighet att i fråga om före denna proposition överlämnats till riksdagen tecknade försäkringar på begäran av skattemyndigheterna ge de upplysningar som behövs för beskattning och övervakning. Bestämmelsen är behövlig i synnerhet för sådana fall där den försäkrade fortsätter att betala försäkringspremier för utomlands tecknade försäkringar efter slutet av år 2005. I detta fall betalas på basis av samma försäkringsavtal i sinom tid pension som skall beskattas både som förvärvsinkomst och som kapitalinkomst.

I ikraftträdandebestämmelsernas 6 mom. skall ingå en föreskrift för sådana fall där de uppgifter som behövs för att beskatta pensionen som förvärvsinkomst och som kapitalinkomst inte lämnas. Då skall uppdelningen i andelar som beskattas som förvärvsinkomst och som kapitalinkomst göras enligt bedömning. De inhemska försäkringsbolagen förmodas göra så som lagen förutsätter så att pensioner som betalas av före lagens ikraftträdande intjänade besparingar som planerat kan beskattas som förvärvsinkomst och pensioner som betalas av efter ikraftträdandet intjänade besparingar kan beskattas som kapitalinkomst. Bestämmelsen är behövlig med tanke på situationen utomlands. Om t.ex. en utomlands arbetande person där har tecknat en försäkring och senare flyttar till Finland, är det möjligt att det utländska försäkringsbolaget inte presenterar utredningar som förorsakar bolaget kostnader.

Ikraftträdandebestämmelsens 7 mom. föreslås innehålla en övergångsföreskrift om kollektiva tilläggspensionsarrangemang. Om den skattskyldige omfattas av ett tilläggspensionsarrangemang före den dag då reglerings-

propositionen överläts, skall bestämmelser som gällde vid ikraftträdande iakttas. Överföringen av tilläggspensionsarrangemang från ett system till ett annat, t.ex. överföring från registrerad tilläggspensionsförsäkring till icke formbunden kollektiv gruppensionsförsäkring, hindrar inte tillämpningen av övergångsbestämmelsen.

Förslaget innebär att premier för en registrerad kollektiv tilläggsförsäkring och för i en pensionskassa eller en pensionsstiftelse anordnat tilläggspensionsskydd skall vara avdragsgilla i sin helhet.

Premier för kollektiv tilläggspensionsförsäkring i fri form skall också vara avdragsgilla, om försäkring enligt det gällande 96 § 1 mom. i fråga om förmåner högst motsvarar registrerat tilläggspensionsskydd. För närvarande är målnivån i fråga om maximipension för registrerade tilläggspensionsarrangemang 66 % av pensionslönen. I samband med pensionsreformen ändras bestämmelserna om registrerade tilläggspensioner bl.a. så att målnivån för tilläggspensioner fixeras till den beräknade nivån per 31 december 2004 enligt de bestämmelser och uppgifter om arbetsförhållanden som då gällde. Löneutvecklingen efter år 2004 skall inte inverka på tilläggspensionens belopp, men däremot skall målnivån årligen justeras enligt en lönefaktor. Avdragsrätten i fråga om premier för oregistrerade kollektiva tilläggspensionsförsäkringar skall efter lagens ikraftträdande bestämmas enligt föreskrifterna om förmånsnivån för detta justerade registrerade tilläggspensionsskydd.

På grundval av ikraftträdandebestämmelsen skall av arbetstagaren betalade premier för kollektiva tilläggspensionsarrangemang vara avdragsgilla utan hinder av att pension i form av ålderspension enligt villkoren för tilläggspensionsarrangemangen kan betalas tidigare än då den försäkrade fyller 60 år. Maximibeloppet enligt den föreslagna 96 a § skall inte heller begränsa avdragsrätten för premier.

De nya bestämmelserna skall däremot från början av år 2005 tillämpas på avdragsrätten för premier för sådana försäkrade som inkluderas i tilläggspensionsarrangemangen den dag propositionen överlämnats till riksdagen eller därefter.

Kravet på förhöjd ålderspensionsålder på

62 år skall enligt 8 mom. tillämpas redan i beskattningen för år 2004 på pensionsförsäkringar som tecknats under innevarande år den dag det att propositionen överlämnats till riksdagen eller därefter. Försäkringen anses ha blivit tecknad då försäkringspremier börjar betalas.

I ikraftträdandebestämmelsens 9 mom. föreskrivs om tillämpningen av den åldersgräns som utgör förutsättningen för tillämpningen av 68 § 2 mom. om av arbetsgivaren betalda premier för individuell frivillig pensionsförsäkring som betraktas som förvärvsinkomst. Premien skall, med stöd av det ovannämnda momentet, inte betraktas som arbetstagarens förvärvsinkomst under förutsättning att förutsättningarna i 54 d § 2 mom., kravet om ålderspensionsåldern på 62 år, uppfylls. Enligt det föreslagna 9 mom. tillämpas på sådana försäkringar som tecknats innan propositionen överlätts, åldersgränserna enligt de bestämmelser som gällt då lagen träder i kraft, dvs. åldersgränserna på 55, 58 eller 60 år beroende på när försäkringen tecknats.

Enligt 10 mom. skall bestämmelserna om obligatoriska pensionsförsäkringar tillämpas på registrerade pensionsförsäkringar enligt FöPL och LFöPL. Premierna skall vara avdragsgilla till fullt belopp och pensionen skall beskattas som förvärvsinkomst.

1.2. Lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift

2 §. Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. enligt vilket arbetsgivaren skall befrias från skyldigheten att betala arbetsgivares socialskyddsavgift till den del som arbetsgivaren har betalat premier för en individuell frivillig pensionsförsäkring, som arbetsgivaren tecknat för sin arbetstagare, högst till det belopp som avses i 68 § 2 mom. inkomstskattelagen, d.v.s. 8 500 euro.

1.3. Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

8 §. Paragrafens 2 mom. förslås bli upphävt.

Hänvisningen i paragrafens 3 mom. 2 punkten till 34 § 2 mom. i inkomstskattela-

gen skall ändras på grund av att det nuvarande 34 § 2 mom. enligt förslaget skall bli 3 mom.

1.4. Lagen om beskattningsförfarande

16 §. *Utomståendes allmänna skyldighet att lämna uppgifter om utgifter och avdrag.* Paragrafens 3 mom., som innehåller bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter om av arbetsgivaren uppburna försäkringspremier, föreslås bli ändrad eftersom bestämmelser om premier för kollektivt tilläggs pensionsskydd skall bestämmas i 96 a §, i stället för i 96 §.

17 §. *Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter.* Av arbetsgivaren betalade premier för av denne för arbetstagaren tecknad frivillig individuell pensionsförsäkring påverkar enligt den föreslagna 54 d § i inkomstskattelagen det avdragsgilla premiebeloppet för frivillig individuell pensionsförsäkring som den skattskyldige tecknat. Av arbetsgivaren betalade premier för kollektivt tilläggs pensionsskydd påverkar enligt den föreslagna 96 a § det avdragsgilla beloppet av arbetstagaren premieandel. Det föreslås att i paragrafen inkluderas ett nytt 4 mom. enligt vilket arbetsgivaren skall förpliktas att lämna uppgifter om de arbetstagare för vilka arbetsgivaren har betalat premier för frivillig pensionsförsäkring. Arbetsgivaren skall också lämna uppgift för varje arbetstagare om premier som den förstnämnda betalat för kollektivt tilläggs pensionsskydd.

2. Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2005. Den allmänna utgångspunkten är att bestämmelserna om avdragsrätt för försäkringspremierna och om beskattning av pensionen skall tillämpas på premier och pensioner som betalas efter lagens ikraftträdande. En mängd övergångsbestämmelser skall dock gälla i samband med att ändringarna av inkomstskattelagen träder i kraft.

Avsikten är dock att det i samband med ikraftträdandet av inkomstskattelagen skall gälla en mängd övergångsbestämmelser, med stöd av vilka de nya bestämmelserna redan tillämpas på de pensionsförsäkringsavtal som

tecknats den dag regeringens proposition överlämnats, eller efter det. Motsvarande praxis har även tidigare iakttagits i samband med ändringar i beskattningen av pensionsförsäkringar i syfte att undvika ogynnsam inverkan på beteendet. Om bestämmelserna tillämpades på sådana avtal som tecknats först efter att lagen träder i kraft kunde det leda till att nya avtal tecknades i stor omfattning under den senare hälften av innevarande år med avsikten att utnyttja de nuvarande åldersgränserna. Detta skulle äventyra uppnåendet av propositionens mål.

2.1. Självtecknade försäkringar

Utgångspunkten är att försäkringspremier som betalas från och med början av år 2005 skall avdras från kapitalinkomsten. En förutsättning för avdragsrätt skall vara att den avtalsmässiga åldersgränsen för ålderspension är minst 62 år. Pension som betalas av premier som inflyter från och med början av år 2005 skall beskattas som kapitalinkomst.

Det föreslås dock att en övergångsperiod på ett år skall tillämpas på frivilliga pensionsförsäkringar som tecknats före det att regeringspropositionen överlämnats till riksdagen.

Den föreslagna förhöjningen av åldersgränsen förutsätter att existerande försäkringsavtal ändras för att på dem baserade försäkringspremier, som betalas från och med den 1 januari 2005 eller därefter, fortfarande skall vara avdragsgilla. Enligt skatteförvaltningens statistikuppgifter var antalet personer som år 2003 avdrog försäkringspremier ungefär 320 000. En del av dessa avdrar också premier som ansluter sig till makes försäkring. Man beräkna att behovet av förnyade avtal kan gälla högst 350 000 pensionssparare. Flera och kanske de flesta av dem vill på grund av den ändrade åldersgränsen ändra sina sparplaner och tidpunkten då pensionen lyfts. Detta förutsätter avtalsförhandlingar mellan försäkringsbolaget och kunden. Försäkringsbolagen måste för sin del uppdatera sina datasystem på grund av att beskattningens struktur ändras. Enligt försäkringsbranschens bedömning är det inte möjligt att till och med början av år 2005 sköta avtalsförhandlingarna och andra åtgärder som föran-

leds av övergången till ett nytt system. Därför föreslås det att man övergår till det nya systemet först efter en övergångsperiod på ett år i fråga om avtal som ingåtts före regeringspropositionen överlämnats till riksdagen.

Premier för gamla försäkringar skall sålunda ännu under år 2005 avdras från förvärvsinkomsten. Premieavdraget skall ske med tillämpning av de bestämmelser som gällde före lagens ikraftträdande, bl.a. den nuvarande åldersgränsen. Beroende på tidpunkten då försäkringen tecknades är denna 60, 58 eller 55 år.

I fråga om nya försäkringar, som tecknats den lag propositionen överlämnats till riksdagen eller därefter, skall åldersgränsen på 62 år tillämpas redan i beskattningen för år 2004. Under år 2004 betalade premier skall avdras från förvärvsinkomsten. Pension som betalas på grundval av nya avtal skall till sitt fulla belopp utgöra kapitalinkomst, också till den del som pensionen finansieras med premier som avdragits från förvärvsinkomsten år 2004. Den principiellt riktiga lösningen vore att som förvärvsinkomst beskatta pension som betalas av besparingar på grundval av premier som under år 2004 avdragits från förvärvsinkomsten. Detta innebär dock att pensionsbesparingen också av nya under år 2004 tecknade försäkringar måste uppdelas i två och att den i relation till den totala pensionsbesparingen rätt obetydliga delen som uppstår på grundval av från förvärvsinkomsten avdragna premier fortgår. Denna lösning är inte ändamålsenligt på grund av det administrativa merarbete som den förorsakar och på grund av frågans ringa fiskala betydelse.

2.2. Premier för kollektivt ordnat frivilligt tilläggspensionsskydd

De bestämmelser som gällde vid ikraftträdande skall tillämpas på kollektiva tilläggspensionsarrangemang, om dessa gällde den försäkrade före propositionen avgavs till riksdagen. I dessa fall skall man inte tillämpa de kvantitativa begränsningarna av rätten att avdra premier, åldersgränsen på 60 år eller den definition på kollektiva tilläggspensionsarrangemang som skall fogas till lagen.

Det är inte motiverat att tillämpa den förhöjda åldersgränsen på frivilliga tilläggspen-

sionsarrangemang som ordnats av arbetsgivaren på samma sätt som ovan föreslås i fråga och självtecknade försäkringar. Vid frivilligt sparande är det naturligt att koppla åldersgränsen för ålderspension till den tid under vilken upplupna besparingar betalas i form av pension. Däremot är det inte motiverat att göra arbetstagarens rätt till ålderspension i en viss ålder på grundval av tilläggspensionskydd som arbetsgivaren ordnat beroende av hur arbetsgivaren har periodiserat premiebetalningen för frivilliga tilläggspensionsarrangemang med flexibla premier. Av arbetsgivaren bekostad pensionsförsäkring kan inte anses utgöra sparande från arbetstagarens sida.

Arbetstagarens andel vid kollektiva arrangemang är i praktiken rätt obetydlig. Till exempel i fråga om försäkringsbolagens grupp-pensionsförsäkringar inflyter endast några procent av premieinkomsten av premier som arbetstagarna betalat. Eftersom den föreslagna förhöjda åldersgränsen på 60 år inte skall tillämpas på gamla arrangemang är det med beaktande av fiskala synpunkter inte heller motiverat att göra ingrepp i dem då det gäller avdragsrätten för premier.

2.3. Av arbetsgivaren tecknade frivilliga individuella försäkringar

I fråga om beskattningen av frivilliga individuella pensionsförsäkringar som arbetsgivaren tecknat har åldersgränsen betydelse för frågan om premiebetalningen skall anses utgöra skattbar inkomst för arbetstagaren. Enligt förslaget gäller samma åldersgräns på 62 år som för självtecknade försäkringar. Åldersgränsen skall dock inte tillämpas på pensionsförsäkringar som tecknats före den dag då regeringens proposition har överlämnats till riksdagen. I dessa fall tillämpas åldersgränsen som gällde vid ikraftträdande. På grund av orsaker som förklarats i föregående stycke är det inte heller motiverat att på av arbetsgivaren tecknade individuella försäkringar tillämpa det beskattningssätt som skall gälla för självtecknade försäkringar och som grundar sig på en uppdelning mellan å ena sidan försäkringssparande som influtit före reformens ikraftträdande och å andra sidan sådant försäkringssparande som influtit därefter.

Åldersgränsen på 62 år skall tillämpas från början av år 2005 på försäkringar som tecknats den lag propositionen överlämnats till riksdagen eller därefter.

3. Lagstiftningsordning

De i propositionen föreslagna bestämmelserna om beskattningen av frivilliga individuella pensionsförsäkringar skall på i ovanstående avsnitt beskrivet sätt tillämpas också på avtal som ingåtts före lagens ikraftträdande. Lagen har sålunda verkningar i fråga om gällande avtalsförhållanden.

Enligt grundlagsutskottets tolkning hör avtalsförhållandenas bestånd till det egendoms- skydd som tryggas enligt 15 § i grundlagen (731/1999). Grundlagsutskottet har förhållit sig negativt till sådana ingrepp i avtalsförhållanden som kan anses vara retroaktiva, även om avtalsförhållandenas integritet inte enligt grundlagsutskottets praxis är absolut. Bakgrunden till skyddet för rättshandlingar inom förmögenhetsrättens område utgörs av tanken att rättssubjektens motiverade förväntningar skall skyddas i ekonomiska frågor.

Av grundlagsutskottets avgöranden framgår den till bestämmelserna om egendoms- skydd anslutna principen att privatpersoners förtroende och motiverade ekonomiska förväntningar skall respekteras. Till skyddet för motiverade förväntningar hör också rätten att förvänta sig att den lagstiftning som gäller ur avtalsförhållandets synpunkt väsentliga rättigheter och förpliktelser skall vara bestående så att man inte på ett oskäligt sätt kan försvaga avtalsparternas rättsliga ställning genom att i vanlig lagstiftningsordning reglera dessa frågor.

Principen om respekt för skydd av förtroendet och av motiverade förväntningar förutsätter att individens förtroende skall skyddas desto starkare ju mera motiverat och konkret det ifrågavarande förmögenhetsrättsliga värdet och förväntningen är. Varaktigheten i fråga om sådana förmåner som redan har förfallit till betalning skall respekteras i särskilt hög grad. Det är inte nödvändigt att lika effektivt skydda sådana mera obestämda ekonomiska förväntningar som eventuellt realiserar först efter lång tid.

En sådan reglering varigenom man begränsar

sar grundrättigheter eller ingriper i dem skall ha ett acceptabelt syfte, regleringen skall vara nödvändig för att uppnå viktiga samhälleliga mål och för att uppnå det acceptabla syftet. Dessutom skall regleringen uppfylla proportionalitetskravet så att ingreppet i grundrättigheterna inte får leda till ett oskäligt slutresultat ur individens synpunkt.

Ur grundlagens bestämmelse om egendomsskydd kan man inte dra slutsatsen om ett absolut förbud mot retroaktiv skattelag. Det anses i alla fall att individens förtroende och motiverade ekonomiska förväntningar skall respekteras också i skattelagstiftningen och att man skall undvika retroaktiva ingrepp i sådana förväntningar.

Tolkningen av Europeiska människorättskonventionen (FördrS 63/1999) utvisar kravet på att ingrepp i egendom inte får vara oskäligen. Lagar som ingriper i egendom skall stå i en riktig och förnuftig relation till lagens syfte. Artikel 1 i tilläggsprotokoll 1 till människorättskonventionen, som gäller egendomsskydd, förbjuder dock inte i och för sig retroaktiv skattelag. Staterna anses ha omfattande beslutanderätt i skattefrågor.

Reformen har ingen direkt inverkan på rättigheter och skyldigheter på grundval av pensionsförsäkringsavtalet mellan försäkringstagaren och försäkringsbolaget. De ändrade förutsättningarna från början av år 2006 såvitt gäller åldersgränsen innebär dock i praktiken att det inte är ekonomiskt meningsfullt för en pensionssparare att genom ett pensionsförsäkringsavtal fortsätta sparandet för att uppnå en ålderspension som skall betalas före 62 års ålder, eftersom den i sinom tid utfallande pensionen är skattbar inkomst, trots att premierna inte är avdragsgilla. För att avdragsrätten skall kunna bibehållas krävs att försäkringsavtalet ändras. Enbart det faktum att avtalet måste ändras för att bibehålla avdragsrätten kan dock inte i och för sig anses innebära ett ingrepp i den grundlagsskyddade äganderätten.

En ändring av avtalet för att bibehålla avdragsrätten innebär dock att pension som inflyter av premier som betalas efter år 2005 kan betalas i form av ålderspension först vid 62 års ålder. Om spararen inte till slutet av år 2005 har hunnit spara det avsedda beloppet, minskar den pension som betalas före 62 års

ålder jämfört med vad som planerats. En konsekvens kan också vara att spararen måste uppskjuta den tidpunkt då han eller hon frivilligt pensionerar sig.

De ekonomiska konsekvenserna av den ändrade åldersgränsen ur pensionsspararens synpunkt beror dock på varje sparares personliga situation. Reformen har ingen inverkan i fråga om de sparare som redan har uppnått sitt sparmål, eller som uppnår det till och med utgången av år 2005. Det finns inga tillförlitliga uppgifter om hur många sådana försäkringstagare det finns, utom de cirka 25 000 personer som redan lyfter pension på grundval av frivillig pensionsförsäkring.

Antalet personer som för närvarande sparar för pension kan beräknas uppgå till ca 350 000. Enligt skatteförvaltningens statistik uppgick antalet skattskyldiga som under år 2003 gjorde avdrag för premier för frivillig pensionsförsäkring till ca 320 000. En del av de avdragna premierna gäller den andra makens försäkring, varför antalet försäkrade är högre än denna siffra. Enligt Försäkringsbolagens Centralförbunds statistik har drygt 4 000 nya försäkringar tecknats under tiden januari – februari innevarande år. En del av de aktiva spararna kan trots den förhöjda åldersgränsen uppnå den eftersträfvade pensionsnivån genom att ändra betalningstidtabellen så att t.ex. den pension som planerats för åldern 58–66 år betalas till planerat belopp i åldern 58–62 år med besparingar som influerar före slutet av år 2005 och så att därefter influerade besparingar används till att betala pension efter 62 års ålder.

Den förhöjda åldersgränsen har den största inverkan för de sparare för vilka det inte hinner inflyta tillräckligt mycket pensionsbesparingar för att uppnå en pension som före 62 års ålder betalas till planerat belopp. Detta gäller i synnerhet dem som inlett sitt pensionssparande under de senaste åren, men också sådana som sparat under längre tid och som har betalat mindre premier.

En central fråga då man bedömer propositionen ur statsförfattningsrättslig synpunkt är om försäkringsspararen bör anses ha sådana motiverade förväntningar i fråga om den vid beskattningen av pensionsförsäkringen tillämpade åldersgränsen att en förhöjning av denna inte kan genomföras i vanlig lagstift-

ningsordning. Vid denna bedömning bör man granska frågan på vilka grunder sådana förväntningar bör anses ha uppstått och mot vilka förändringar förväntningarna utgör ett skydd.

Det är förhållandevis sällsynt att man i samband med att skatteändringar träder i kraft tillämpar sådana övergångsbestämmelser att förändringens verkningar har begränsats till att gälla endast privaträttsliga rättshandlingar som görs efter ikraftträdandet. Tvärtom har man ofta också under närhistorien ändrat skattelagstiftningen på sådant sätt att ändringen har inverkan på långvariga avtalsförhållanden. Så har man förfarit bland annat vid skärpningen av beskattningen av överlåtelsevinster eller depositionsräntor. Trots detta har det ansetts att ändringarna kan genomföras i vanlig lagstiftningsordning. Denna möjlighet är viktig för att riksdagen effektivt skall kunna utnyttja sin makt enligt 3 § i grundlagen att bestämma om statsfinanserna. Det har inte varit fråga om någon egentlig retroaktiv lagstiftning, själva skattepåföljderna har riktat sig till tiden efter lagens ikraftträdande.

Då man i samband med reformen år 1992 uppställde en åldersgräns på 58 år som villkor för att försäkringspremierna skall vara avdragsgilla och då åldersgränsen år 1999 höjdes till 60 år tillämpades förändringarna endast på nya avtal. På grund av dessa ändringar kan man eventuellt anse att det för försäkringstagarna har uppstått motiverade förväntningar på att man måste förfara på samma sätt också i samband med nya reformer.

Man torde dock inte kunna dra den slutsatsen att det för pensionsspararna i samband med dessa två ändringar av lagstiftningen har uppstått ur den statsförfattningsrättsliga bedömningens synpunkt så betydande förväntningar att de skyddas mot förändringar som gäller åldersgränsen och som omfattar också gällande avtal, oberoende av dessas innehåll. Vid bedömningen av frågan vilken betydelse som bör tillmätas de förväntningar som eventuellt kan uppstå på grundval av tidigare reformer bör man beakta att den nu föreslagna reformen till sin struktur avviker från de tidigare. Den föreslagna förhöjda åldersgränsen utgör en del av en mera omfattande strukturreform. En del av denna är att pensionsspa-

randet delas i två delar och att pensioner beskattas på olika sätt beroende på ur vilken del pensionen betalas. Ändringen är inte retroaktiv i den meningen att man ingriper i redan existerande förmögenhetsvärden eller i rätten att få avtalsenlig pension av redan influtna pensionsbesparingar. Pensionsbesparingar som influtit till och med slutet av år 2005 kan lyftas från den ålder som ursprungligen avtalats. I grundlagsutskottets praxis finns det inga fall som kan jämföras med det nu aktuella.

Ur pensionsspararens synvinkel är reformens mest betydande verkning att nivån för sådan pension som betalas före 62 år kan, beroende på spararens situation, förbli på en lägre nivå än planerat.

Om parterna kommer överens om att senareläggare tidpunkten då pension betalas, kan spararen förorsakas tilläggskostnader på grund av att premierna stiger för en till pensionsförsäkringen eventuellt ansluten dödsfallsförsäkring. Det föreligger dock inte tvingande skäl till detta på grund av den förhöjda åldersgränsen.

Syftet med att höja åldersgränsen är att stöda de pensions- och arbetskraftspolitiska verkningarna av pensionsreformen. Avsikten är att avskaffa skattestödet för sådant sparande som gör det möjligt att förtidspensionera sig. Syftet är att senarelägga övergången till pensionering och att förlänga arbetsperioden med avsikt att uppväga den ur nationalekonomisk synpunkt och för finansieringen av pensionssystemet oförmånliga utvecklingen av befolkningens åldersstruktur. Det råder rätt omfattande enighet om att detta mål för reformen av pensionssystemet är viktigt.

Pensionssparandets popularitet har ökat avsevärt under de senaste åren. I slutet av år 2003 var antalet självtecknade pensionsförsäkringsavtal 425 000. Av dessa har drygt 225 000 ingåtts under åren 2000–2003. Antalet nya försäkringar har årligen ökat och försäkringstagarnas medelålder har minskat.

Behovet av att lindra reformens verkningar har motiverats med det stora antalet pensionssparare. På grund av det stora antalet pensionsförsäkringar är å andra sidan klart att en fortsättning av skattestödet till redan existerande pensionsförsäkringar, med bibehållande av den nuvarande åldersgränsen för å-

derspension, avsevärt försvårar uppnåendet av syftet med att höja åldersgränsen. Största delen av försäkringarna är sådana där en åldersgräns på mindre än 62 år ännu gäller under en mycket lång tid.

I samband med beredningen av propositionen har den möjligheten diskuterats att man mjukar upp verkningarna av den förhöjda åldersgränsen så att den träder i kraft först efter en övergångsperiod på flera år. En sådan lösning kan motiveras med skälighetsargument, i synnerhet i fråga om sparare som är nära pensionsåldern. Man har också hänvisat till att men på detta sätt kan undvika kostsamma avtalsändringar och till dem anslutna avtalsförhandlingar.

Konsekvenserna av ett sådant övergångsarrangemang är dock inte önskvärda. Arrangemanget förbättrar inte i praktiken situationen för personer nära pensionsåldern och i fråga om dem utgör skälighetssynpunkter det starkaste motivet för en övergångsperiod. Personer som är nära pensionsåldern och som sålunda nästan har uppnått sitt sparmål kan som huvudregel uppnå den eftersträlvande pensionsnivån också utan övergångsperiod genom att ändra betalningstidpunkten för pension som betalas med gamla besparingar. En övergångsreglering medför att förhöjningen av åldersgränsen i fråga om de 225 000 sparare som inlett sitt sparande under åren 2000—2003 till största delen blir meningslös. För dessa personer, för vilka en lägsta pensionsålder på 60 år gäller, möjliggör en övergångsperiod på flera år att man uppnår en tillräcklig pensionsnivå redan i 60 och 61 års ålder och i så fall förfelas syftet med att senarelägga pensioneringen avsevärt. Denna klara majoritet av pensionsspararna har en lägre medelålder än tidigare. Eftersom de först nyligen har inlett sitt sparande har de tid att ekonomiskt anpassa sig till en pensionsperiod som börjar eventuellt först efter tre decennier. Skälighetssynpunkter motiverar därför inte en övergångsperiod som är fördelaktig för speciellt denna grupp av sparare.

Genom en ovan avsedd övergångsreglering kan man inte heller i större omfattning und-

vika behovet av att ändra redan ingångna avtal. Även om man genom en övergångsperiod tryggar möjligheten att spara under längre tid för en pension som betalas före 62 års ålder, önskar en stor del av spararna dock troligen förbehålla sig rätten att avdra premier också efter övergångsperioden för pension som gäller en högre ålder. En övergångsperiod försätter dessutom spararna i ojämnlik ställning i fråga om deras ekonomiska situation eftersom spararna inte har samma ekonomiska möjligheter att anpassa sina betalningsplaner för att utnyttja avdragsrätten under övergångsperioden.

Genomförbara alternativ är sålunda antingen att tillämpa åldersgränsen endast på nya avtal, eller att tillämpa denna gräns också på tidigare ingångna avtal efter den föreslagna ettåriga övergångsperioden, dvs. från början av år 2006. På grund av att de för den förhöjda åldersgränsen uppställda pensionspolitiska målsättningarnas betydelse har regeringen kommit till den slutsatsen att det senare alternativet är bättre.

Såsom tidigare har konstaterats finns det inga ställningstaganden av grundlagsutskottet i fråga om med det aktuella fallet jämförbara fall. Enligt regeringens bedömning medför lagen inte sådana begränsningar av grundrättigheterna att propositionen på grund av dem inte kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, med beaktande av dess samhällspolitiska betydelse. Regeringen anser det dock vara önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande begärs om denna fråga.

I vissa ställningstaganden har man också ifrågasatt om övergången till kapitalinkomstbeskattning i fråga om gamla avtal är grundlagsenlig. Eftersom ändringen på enhetliga grunder skall gälla både sparperioden och beskattningen av pensionen gäller frågan i själva verket endast en minskning av marginalskatten. Under dessa omständigheter torde reformen till denna del inte stå i strid med grundrättigheterna.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut:

upphävs i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 107 § 1 mom. och 143 § 5 mom., av den 143 § 5 mom. sådant det lyder i lag 896/2001,

ändras 34 §, 58 § 4 mom., 68, 96, 132, och 133 §,

av den 34 § sådant den lyder delvis i lag 1170/1998, 58 § 4 mom. i lag 1502/1993, 68 § delvis i lag 1549/1995 och 96 § i lagarna 1218/1999 och 896/2001 samt 133 § i lag 996/1996, och

fogas till lagen nya 34 a och 54 d §, till 60 § ett nytt 3 mom., till lagen nya 96 a och 131 a § samt till 134 § ett nytt 2 mom. som följer:

34 §

Skatteplikt för försäkringsersättningar på grundval av personförsäkring

Försäkringsutbetalningar på grundval av livförsäkring samt på grundval av i 34 a § avsedd frivillig individuell pensionsförsäkring är skattepliktig kapitalinkomst och utbetalningar på grundval av annan personförsäkring är skattepliktig förvärvsinkomst, enligt vad som bestäms nedan.

Som livförsäkring betraktas endast ett sådant försäkringsavtal där det har avtalats om den försäkrade och förmånstagaren och som hör till livförsäkringsklasserna 1 a, 1 c, 2 och 3 enligt vad som bestäms i försäkringslagstiftningen eller med stöd av den. Den risk som ingår i livförsäkringen skall dessutom motsvara de grunder som social- och hälsovårdsministeriet iakttar i sina anvisningar. Som livförsäkringsutbetalning anses utöver sparsumman även det belopp som erhållits såsom återbäring av försäkringspremier eller genom återköp samt ändringsvärdet, dvs. det värde som har räknats försäkringstagaren till godo då försäkringen ändrades till ett annat slag av försäkring.

Av en utbetalning som grundar sig på en livförsäkring är endast försäkringens avkastning skattepliktig, om

1) utbetalningen enligt försäkringsavtalet utgörs av en sparsumma, dvs. en engångsbe-

talning eller flera betalningar under en kortare tid än två år efter att den försäkrade har uppnått en viss ålder, och

2) utbetalningen enligt försäkringsavtalet skall tillfalla försäkringstagaren själv, då det är han eller hon som är den försäkrade, eller hans eller hennes make, en arvinge till försäkringstagaren i rätt upp- eller nedstigande led eller hans eller hennes adoptivbarn eller dettas bröstarvinge, eller fosterbarn eller makens barn.

Avkastningen av en försäkringsutbetalning utgör kapitalinkomst också i det fall att den försäkrades arbetsgivare har tecknat en försäkring som uppfyller villkoren enligt 3 mom.

Om ett försäkringsavtal innehåller flera försäkringar, fördelas försäkringspremien vid beskattningen på försäkringsmatematiska grunder mellan de olika försäkringarna.

34 a §

Pensioner och andra försäkringsutbetalningar på grundval av frivillig individuell pensionsförsäkring som tecknats av en fysisk person

Pension och annan försäkringsutbetalning på grundval av frivillig individuell pensionsförsäkring som tecknats av den skattskyldige eller dennes make eller maka är skattepliktig kapitalinkomst. Också familjepension på

grundval av sådan försäkring är kapitalinkomst, om pensionstagaren är den försäkrades bröstarvinge, make, maka eller dennes bröstarvinge.

Pension som skall betalas i ett för allt är skattepliktig förvärvsinkomst enligt vad som bestäms i 81 §.

Frivillig pensionsförsäkring anses vara sådan ålderspensionsförsäkring och familjepensionsförsäkring samt till sådan försäkring ansluten invalidpensionsförsäkring och arbetslöshetspensionsförsäkring på vars grund utgående pension är avsedd att betalas i upprepade rater halvårsvis eller med kortare mellanrum under den försäkrades eller förmånsstagarens återstående livstid, eller under minst två års tid.

Om på försäkringen grundad pension, med avvikelse från bestämmelsen i 3 mom., betalas under en kortare tid än två år, eller om pension betalas eller någon annan utbetalning görs i strid med bestämmelsen i 54 d § 2 mom., räknas det utbetalda beloppet som kapitalinkomst förhöjd med 50 procent. Förhöjning påförs dock inte till den del som den skattskyldige bevisar att försäkringspremierna inte har avdragits vid beskattningen i Finland.

54 d §

Premier för frivilliga individuella pensionsförsäkringar

Den skattskyldige har rätt att avdra premier för sin egen i 34 a § avsedd frivillig individuell pensionsförsäkring till ett belopp av 5 000 euro i året. Det högsta avdragsgilla beloppet är dock 2 500 euro, om den skattskyldiges arbetsgivare under skatteåret har betalat premier för frivillig individuell pensionsförsäkring som arbetsgivaren tecknat för den skattskyldige. Avdragsrätten gäller försäkring som tecknats av den skattskyldige eller av dennes maka eller make och där den försäkrade är den skattskyldige.

Förutsättning för avdragsrätten är dock att enligt avtalsvillkoren pension i form av ålderspension börjar betalas tidigast då den försäkrade fyllt 62 år och att försäkringen inte kan återköpas vid lägre ålder på andra grunder i samband med den försäkrades situ-

ation än på grund av dennes arbetslöshet under minst ett års tid, på grund av bestående invaliditet eller på grund av makes eller makas fränfalle eller på grund av äktenskapskillnad. Premier för pensionsförsäkring som skall betalas i ett för allt är inte avdragsgilla.

Vad som bestäms i 1 mom. om av arbetsgivaren tecknad försäkring tillämpas på motsvarande sätt på försäkring som öppet bolag tecknat för sin bolagsman, kommanditbolag tecknat för sin ansvariga bolagsman och som aktiebolag tecknat för en sådan aktieägare som enligt 1 d § i lagen om pension för arbetstagare inte anses stå i anställningsförhållande vid tillämpningen av nämnda lag.

Premier för frivillig pensionsförsäkring som tecknats i en annan försäkringsanstalt än en sådan som har sin hemort eller fast driftställe inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är inte avdragsgilla. Premier för försäkring som betalats av en person som från utlandet flyttat till Finland, med undantag av en person som under de närmaste fem åren före flyttningen har varit allmänt skattskyldig i Finland, är dock enligt 1—3 mom. avdragsgilla i denna persons beskattning för flyttningsåret och för den följande tre åren, om premierna grundar sig på pension som har tecknats minst ett år före ifrågavarande person flyttade till Finland.

58 §

Ränteutgifter

Den skattskyldige har inte heller rätt att avdra räntor som gäller

1) i lagen om källskatt på ränteinkomst avsedd ränteinkomst eller eftermarknadsgottgörelse som erhållits i samband med överlåtelse av i nämnda lag avsedda masskuldebrev;

2) frivillig individuell pensionsförsäkring.

60 §

Underskott och förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget

Ovan i 54 d § avsedda försäkringspremier avdras från kapitalinkomsten efter i 1 mom.

avsedda avdrag. Om avdragens sammanlagda belopp är större än de skattbara kapitalinkomsternas sammanlagda belopp, har den skattskyldige rätt att från skatten göra i 131 a—134 a § avsedd särskild underskottsgottgörelse.

Förlust som hänförs till kapitalinkomstslaget fastställs inte på grundval av försäkringspremier.

68 §

Av arbetsgivaren betalade försäkringspremier

Premier för arbetstagarens sparlivförsäkring och för frivillig individuell pensionsförsäkring som betalats av arbetsgivaren utgör skattbar förvärvsinkomst för den försäkrade.

Av arbetsgivaren betalade premier för frivillig individuell pensionsförsäkring som arbetsgivaren tecknat för sin arbetstagare och som uppfyller villkoren i 54 d § 2 mom. anses utgöra skattbar förvärvsinkomst för den försäkrade, dock endast till den del som premiernas sammanlagda belopp under skatteåret överstiger 8 500 euro.

Om den skattskyldige har av olika arbetsgivare tecknat i 2 mom. avsedda försäkringar, inräknas av samtliga arbetsgivare betalade premier i det ovannämnda högsta beloppet.

Vad som bestäms i denna paragraf om premier för av arbetsgivaren tecknad försäkring tillämpas på motsvarande sätt på premier för försäkring som öppet bolag tecknat för sin bolagsman, kommanditbolag tecknat för sin ansvariga bolagsman och som aktiebolag tecknat för en sådan aktieägare som inte enligt 1 d § lagen om pension för arbetstagare anses stå i anställningsförhållande vid tillämpningen av nämnda lag.

Utan hinder av vad som bestäms i 2 mom. anses av arbetsgivaren betalade premier utgöra skattbar förvärvsinkomst, om försäringen har tecknats i en annan försäkringsanstalt än en sådan som har sin hemort eller fast driftställe i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Premier för sådan försäkring som betalats av arbetsgivaren utgör inte skattbar förvärvsinkomst för flyttningåret och de följande tre åren för en

person som från utlandet flyttat till Finland, med undantag av en person som under de närmaste fem åren före flyttningen har varit allmänt skattskyldig i Finland, till den del som premierna inte överstiger 8 500 euro, om premierna grundar sig på en försäkring som har tecknats minst ett år före personen i fråga flyttade till Finland.

96 §

Premier för obligatorisk pensionsförsäkring

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst avdra arbetstagarens lagbestämda pensionspremie och arbetslöshetsförsäkringspremie samt de premier som han eller hon betalat för sin maka eller make för obligatorisk pensionsförsäkring.

Förutsättning för att den skattskyldiges egna eller hans eller hennes makas eller makes pensionsförsäkringspremier skall vara avdragsgilla är ytterligare att premier för samma försäkring inte har avdragits från inkomst av näringsverksamhet eller av lantbruk.

Premier för obligatorisk pensionsförsäkring avdras från den makes förvärvsinkomst som har yrkat på avdrag. Yrkandet skall framställas före beskattningen för avdragsåret har slutförts. Om avdrag inte kan göras så som makarna har yrkat, görs avdraget i främsta hand från den makes eller makas inkomster vars nettoförvärvsinkomst i statsbeskattningen är större.

Vad som ovan i denna paragraf bestäms om obligatorisk pensionsförsäkring tillämpas på motsvarande sätt på sådan pensionsförsäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) och lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) vars tecknande inte är obligatoriskt på grund av att arbetsinkomsten är liten eller på grund av odlingsarealens storlek. Samma gäller motsvarande utländska pensionsförsäkringar.

96 a §

Premier för kollektivt tilläggs pensionsskydd

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst avdra premier som han eller

hon betalat för i pensionsstiftelse, i pensionskassa eller i försäkringsbolag kollektivt ordnat tilläggspensionsskydd upp till ett belopp av 5 procent av den lön som den arbetsgivare som ordnat pensionsskyddet under skatteåret betalat till den skattskyldige, dock högst 5 000 euro i året. Premierna är inte avdragsgilla till den del som deras belopp överstiger det belopp som arbetsgivaren betalat för tilläggspensionsskyddet. En ytterligare förutsättning för att premierna skall vara avdragsgilla är att pension i form av ålderspension börjar betalas tidigast då den försäkrade fyllt 60 år.

Med kollektivt tilläggspensionsskydd avses frivilligt tilläggspensionsskydd som arbetsgivaren ordnar för en av arbetstagare bestående personkrets som bestäms gruppvis enligt arbetsområde eller enligt andra motsvarande grunder så att pensionsskyddet inte i verkligheten gäller namngivna eller eljest individuellt bestämda personer. Ett arrangemang som är avsett att gälla endast en i arbetsgivarens tjänst varande person åt gången utgör inte kollektivt tilläggspensionsskydd.

Premier för frivillig pensionsförsäkring som tecknats i en annan försäkringsanstalt än en sådan som har sin hemort eller fast driftställe i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är inte avdragsgilla. Premier för sådan försäkring som betalas av en person som från utlandet flyttat till Finland, med undantag för en person som under de närmaste fem åren före flyttningen har varit allmänt skattskyldig i Finland, är dock avdragsgilla i denna persons beskattning för flyttningsåret och för de följande tre åren, om premierna grundar sig på en pension som har tecknats minst ett år före ifrågavarande person flyttade till Finland.

131 a §

Särskild underskottsgottgörelse

Om det sammanlagda beloppet av en fysisk persons i 60 § 1 mom. avsedda avdrag och enligt 54 d § avdragsgilla försäkringspremier är större än de skattbara kapitalinkomsternas sammanlagda belopp, avdras från skatten på förvärvsinkomst en andel av det överskjutan-

de beloppet motsvarande kapitalinkomsternas inkomstskatteprocent, dock högst en kapitalinkomsternas inkomstskatteprocent motsvarande andel av försäkringspremierna (*särskild underskottsgottgörelse*).

132 §

Avdrag av underskottsgottgörelser från den skattskyldiges statsskatt

Underskottsgottgörelsen skall dras av från den inkomstskatt som på den skattskyldiges förvärvsinkomst skall betalas till staten, efter att från skatten har minskats av invalidavdraget vid statsbeskattningen och underhållspliktsavdraget vid statsbeskattningen. Det belopp som dras av enbart från statens inkomstskatt utgör dock högst tre fjärdedelar av underskottsgottgörelsens belopp.

Särskild underskottsgottgörelse avdras i första hand från den inkomstskatt som skall betalas till staten för förvärvsinkomst, efter det att från skatten avdragits andra avdrag som skall göras från skatten. Särskild underskottsgottgörelse avdras efter underskottsgottgörelse.

133 §

Avdrag av underskottsgottgörelser från den skattskyldiges olika skatter

Den del av underskottsgottgörelsen som inte har dragits av enligt 132 § enbart från statsskatten skall dras av från den skattskyldiges inkomstskatt till staten och kommunalskatten, från den försäkrades sjukförsäkringspremie och från kyrkoskatten. Gottgörelsen skall i så fall efter att avdrag enligt 132 § har gjorts fördelas mellan respektive skatter i förhållande till dessas belopp.

Till den del som särskild underskottsgottgörelse överskrider beloppet av den inkomstskatt som skall betalas på förvärvsinkomsten avdras underskottsgottgörelsen från kommunalskatten, från den försäkrades sjukförsäkringspremie och från kyrkoskatten, i proportion till dessa skatter, efter det att andra dessa skatter gällande avdrag har gjorts.

134 §

Överföring av underskottsgottgörelserna på make

— — — — —
 Vad som bestäms i 1 mom. om underskottsgottgörelse tillämpas på motsvarande sätt på särskild underskottsgottgörelse. Särskild underskottsgottgörelse avdras dock från makens skatt utan anspråk.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Med nedan bestämda undantag tillämpas lagen på efter dess ikraftträdande betalda försäkringspremier och pensioner samt på andra utbetalningar som på grundval av pensionsförsäkring görs den dag lagen träder i kraft och därefter.

Premier för frivillig individuell pensionsförsäkring som tecknats senast den 5 maj 2004 avdras från förvärvsinkomsterna under skatteåret 2005 enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdande. Om avdragsrätten förutsätter utredning om att de villkor som avses i 96 § 2 eller 3 mom. i inkomstskattelagen, som var i kraft vid denna lags ikraftträdande, har uppfyllts, kan den skattskyldige avdra högst det belopp som denne kunde ha dragit av under skatteåret 2004. Försäkring anses ha tecknats då betalningen av premier enligt försäkringsavtalet har påbörjats.

Den skattskyldige kan under skatteåret 2005 avdra premier för sammanlagt högst 8 500 euro för en i 2 mom. avsedd frivillig pensionsförsäkring som tecknats den 6 maj 2004 eller senare. I sådana fall avdras i första hand avgifterna för den förstnämnda försäkringen.

Med avvikelse från vad som bestäms i 34 a § i denna lag utgör pension och annan försäkringsutbetalning som erläggs på basen av en senast den 5 maj 2004 tecknad, i 34 a § avsedd frivillig individuell pensionsförsäkring skattbar förvärvsinkomst till den del som pension och annan försäkringsutbetalning erläggs av försäkringsbesparingar som uppstått av före lagens ikraftträdande eller av under skatteåret 2005 inbetalda premier och av avkastning på dessa besparingar under försäkringsperioden.

I fråga om individuella frivilliga pensionsförsäkringsavtal som ingåtts senast den 5 maj 2004 skall försäkringsbolag på begäran av skattemyndigheterna ge upplysningar om försäkringsbesparingens belopp, om intjänade besparingar och om pensioner som betalats av dessa besparingar, liksom även meddela andra för beskattningen behövliga uppgifter.

Om den skattskyldige har tecknat individuell frivillig pensionsförsäkring senast den 5 maj 2004, om försäkringspremier har betalats efter år 2005 och om 4 mom. inte kan tillämpas av den orsaken att de i 5 mom. avsedda uppgifterna inte har erhållits på ett tillförlitligt sätt, uppdelas den på grundval av försäkringen betalade pensionen i förvärvs- och kapitalinkomst enligt bedömning, på grundval av erhållen utredning.

Från och med skatteåret 2005 tillämpas de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande på kollektiva tilläggs-pensionsarrangemang, om den skattskyldige den 5 maj 2004 omfattades av kollektiva tilläggs-pensionsarrangemang som arbetsgivaren ordnat.

Från och med skatteåret 2004 tillämpas den åldersgräns på 62 år som utgör förutsättning för att pensionsförsäkringspremier är avdragsgilla på försäkringar som tecknas den 6 maj 2004 eller därefter. Försäkringen anses ha blivit tecknad då premier enligt försäkringsavtalet börjar betalas.

Åldersgränsen i lagens 54 d § 2 mom. som är förutsättningen för tillämpningen av 68 § 2 mom. tillämpas på försäkringar som tecknas den 6 maj 2004 eller därefter. På försäkringar som tecknas senast på den 5 maj 2004 tillämpas åldersgränsen enligt de bestämmelser som var i kraft vid ikraftträdande.

Vad som i denna lag föreskrivs om premier för obligatorisk pensionsförsäkring och om pensioner som betalas på basen av den tillämpas på avdragsrätt för premier för tilläggs-pensionsskydd som avses i lagen om pension för företagare och i lagen om pension för lantbruksföretagare samt på beskattningen av pension som betalas på basen av sådan försäkring.

2.

Lag**om arbetsgivares socialskyddsavgift**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 2 § i lagen den 4 juli 1963 om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963), sådan denna paragraf lyder i lagarna 1207/2001 och 1149/2003, ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom., som följer:

_____ 2 § _____ 8 500 euro. _____

Som lön räknas av arbetsgivaren betalade, i Denna lag träder i kraft den 20 .
 68 § 2 mom. inkomstskattelagen avsedda Lagen tillämpas första gången vid beskatt-
 försäkringspremier endast till den del som ning för 2005.
 deras belopp under skatteåret överstiger _____

3.

Lag**om ändring av 8 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet av den 24 juni 1968 (360/1968) 8 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1109/1996, samt
ändras 8 § 3 mom. 1 punkten som följer:

_____ 8 § _____ anhöriga som avses i 34 § 3 mom. 2 punkten
 inkomstskattelagen, eller _____

Livförsäkringspremier är avdragbara endast
 då _____

1) försäkringens förmånstagare är den för- Denna lag träder i kraft den 20 .
 säkrade arbetstagaren eller hans eller hennes Lagen tillämpas första gången vid beskatt-
 ning för 2005.

4.

Lag**om ändring av 16 och 17 § i lagen om beskattningsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarande av den 18 december 1995 (1558/1995)
 16 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1122/1996, och
fogas till 17 §, sådan den lyder i lag 1165/2002, ett nytt 4 mom., varvid
 den nuvarande 4 mom. blir 5 mom., som följer:

16 §

*Utomståendes allmänna skyldighet att lämna
 uppgifter om utgifter och avdrag*

En arbetsgivare skall tillställa skatteförvaltningen uppgifter om arbetstagares pensionsavgift, arbetslöshetsförsäkringsavgift samt premier enligt 96 § och 96 a § inkomstskattelagen som denne uppbär.

17 §

*Utomståendes skyldighet att lämna andra
 uppgifter*

En arbetsgivare och andra i 54 d § avsedda försäkringstagare skall till skatteförvaltningen lämna uppgifter om de skattskyldiga för vilkas del de under skatteåret har betalat premier för frivillig individuell pensionsförsäkring. En arbetsgivare skall dessutom till skatteförvaltningen lämna uppgifter om de premier för kollektivt tilläggspensionsskydd som denne har betalat för varje arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den

200 .

Helsingfors den 6 maj 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Finansminister *Antti Kalliomäki*

1.

Lag**om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut:

upphävs i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 107 § 1 mom., och 143 § 5 mom., av dem 143 § 5 mom. sådant det lyder i lag 896/2001,

ändras 34 §, 58 § 4 mom., 68, 96, 132 och 133 §,

av dem 34 § sådan den lyder delvis i lag 1170/1998, 58 § 4 mom. i lag 1502/1993, 68 § delvis i lag 1549/1995 och 96 § i lagarna 1218/1999 och 896/2001 samt 133 § i lag 996/1996, och

fogas till lagen nya 34 a och 54 d §, till 60 § ett nytt 3 mom., till lagen nya 96 a och 131 a § samt till 134 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

34 §

Skatteplikt för livförsäkringsbelopp

Försäkringsutbetalningar på grundval av livförsäkring är skattepliktig kapitalinkomst och utbetalningar på grundval av annan personförsäkring är skattepliktig förvärsinkomst, enligt vad som bestäms nedan. Som livförsäkring betraktas endast ett sådant försäkringsavtal där det har avtalats om den försäkrade och förmånstagaren och som hör till livförsäkringsklasserna 1 a, 1 c, 2 och 3 enligt vad som bestäms i försäkringslagstiftningen eller med stöd av den. Den risk som ingår i livförsäkringen skall dessutom motsvara de grunder som social- och hälsovårdsministeriet iakttar i sina anvisningar. Som livförsäkringsutbetalning anses utöver sparsumman även det belopp som erhållits såsom återbäring av försäkringspremier eller genom återköp samt ändringsvärdet, dvs. det värde som har räknats försäkringstagaren till godo då försäkringen ändrades till ett annat slag av försäkring.

Av en utbetalning som grundar sig på en livförsäkring är endast försäkringens avkastning skattepliktig, om

Föreslagen lydelse

34 §

Skatteplikt för försäkringsersättningar på grundval av personförsäkring

Försäkringsutbetalningar på grundval av livförsäkring *samt på grundval av i 34 a § avsedd frivillig individuell pensionsförsäkring* är skattepliktig kapitalinkomst och utbetalningar på grundval av annan personförsäkring är skattepliktig förvärsinkomst, enligt vad som bestäms nedan.

Som livförsäkring betraktas endast ett sådant försäkringsavtal där det har avtalats om den försäkrade och förmånstagaren och som hör till livförsäkringsklasserna 1 a, 1 c, 2 och 3 enligt vad som bestäms i försäkringslagstiftningen eller med stöd av den. Den risk som ingår i livförsäkringen skall dessutom motsvara de grunder som social- och hälsovårdsministeriet iakttar i sina anvisningar. Som livförsäkringsutbetalning anses utöver sparsumman även det belopp som erhållits såsom återbäring av försäkringspremier eller genom återköp samt ändringsvärdet, dvs. det värde som har räknats försäkringstagaren till godo då försäkringen ändrades till ett annat slag av försäkring.

Av en utbetalning som grundar sig på en livförsäkring är endast försäkringens avkastning skattepliktig, om

1) utbetalningen enligt försäkringsavtalet utgörs av en sparsumma, dvs. en engångsbetalning eller flera betalningar under en kortare tid än två år efter att den försäkrade har uppnått en viss ålder, och om

2) utbetalningen enligt försäkringsavtalet skall tillfalla försäkringstagaren själv, då det är han som är den försäkrade, eller hans make, en arvinge till försäkringstagaren i rätt upp- eller nedstigande led eller hans adoptiv- eller fosterbarn eller makens barn.

Avkastningen av en försäkringsutbetalning utgör kapitalinkomst också i det fall att den försäkrades arbetsgivare har tecknat en försäkring som uppfyller villkoren enligt 2 mom.

Om ett försäkringsavtal innehåller flera försäkringar, fördelas försäkringspremien vid beskattningen på försäkringsmatematiska grunder mellan de olika försäkringarna.

1) utbetalningen enligt försäkringsavtalet utgörs av en sparsumma, dvs. en engångsbetalning eller flera betalningar under en kortare tid än två år efter att den försäkrade har uppnått en viss ålder, och

2) utbetalningen enligt försäkringsavtalet skall tillfalla försäkringstagaren själv, då det är han *eller hon* som är den försäkrade, eller hans *eller hennes* make, en arvinge till försäkringstagaren i rätt upp- eller nedstigande led eller hans *eller hennes* adoptivbarn eller *dettas* bröstarring, eller fosterbarn eller makens barn.

Avkastningen av en försäkringsutbetalning utgör kapitalinkomst också i det fall att den försäkrades arbetsgivare har tecknat en försäkring som uppfyller villkoren enligt 3 mom.

Om ett försäkringsavtal innehåller flera försäkringar, fördelas försäkringspremien vid beskattningen på försäkringsmatematiska grunder mellan de olika försäkringarna.

34 a §

Pensioner och andra försäkringsutbetalningar på grundval av frivillig individuell pensionsförsäkring som tecknats av en fysisk person

Pension och annan försäkringsutbetalning på grundval av frivillig individuell pensionsförsäkring som tecknats av den skattepliktige eller dennes make eller maka är skattepliktig kapitalinkomst. Också familjepension på grundval av sådan försäkring är kapitalinkomst, om pensionstagaren är den försäkrades bröstarring, make, maka eller dennes bröstarring.

Pension som skall betalas i ett för allt är skattepliktig förvärvsinkomst enligt vad som bestäms i 81 §.

Frivillig pensionsförsäkring anses vara sådan ålderspensionsförsäkring och familjepensionsförsäkring samt till sådan försäkring ansluten invalidpensionsförsäkring och arbetslöshetspensionsförsäkring på vars grund utgående pension är avsedd att betalas i upprepade rater halvårsvis eller med kortare mellanrum under den försäkrades eller förmånstagarens återstående livstid,

eller under minst två års tid.

Om på försäkringen grundad pension, med avvikelse från bestämmelsen i 3 mom., betalas under en kortare tid än två år, eller om pension betalas eller någon annan utbetalning görs i strid med bestämmelsen i 54 d § 2 mom., räknas det utbetalda beloppet som kapitalinkomst förhöjd med 50 procent. Förhöjning påförs dock inte till den del som den skattskyldige bevisar att försäkringspremierna inte har avdragits vid beskattningen i Finland.

54 d §

Premier för frivilliga individuella pensionsförsäkringar

Den skattskyldige har rätt att avdra premier för sin egen i 34 a § avsedd frivillig individuell pensionsförsäkring till ett belopp av 5 000 euro i året. Det högsta avdragsgilla beloppet är dock 2 500 euro, om den skattskyldiges arbetsgivare under skatteåret har betalat premier för frivillig individuell pensionsförsäkring som arbetsgivaren tecknat för den skattskyldige. Avdragsrätten gäller försäkring som tecknats av den skattskyldige eller av dennes maka eller make och där den försäkrade är den skattskyldige.

Förutsättning för avdragsrätten är dock att enligt avtalsvillkoren pension i form av ålderspension börjar betalas tidigast då den försäkrade fyllt 62 år och att försäkringen inte kan återköpas vid lägre ålder på andra grunder i samband med den försäkrades situation än på grund av dennes arbetslöshet under minst ett års tid, på grund av bestående invaliditet eller på grund av makes eller makas fränfälle eller på grund av äktenskapsskillnad. Premier för pensionsförsäkring som skall betalas i ett för allt är inte avdragsgilla.

Vad som bestäms i 1 mom. om av arbetsgivaren tecknad försäkring tillämpas på motsvarande sätt på försäkring som öppet bolag tecknat för sin bolagsman, kommanditbolag tecknat för sin ansvariga bolagsman och som aktiebolag tecknat för en sådan aktieägare som enligt 1 d § i lagen om pension för arbetstagare inte anses stå i an-

ställningsförhållande vid tillämpningen av nämnda lag.

Premier för frivillig pensionsförsäkring som tecknats i en annan försäkringsanstalt än en sådan som har sin hemort eller fast driftställe inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är inte avdragsgilla. Premier för försäkring som betalats av en person som från utlandet flyttat till Finland, med undantag av en person som under de närmaste fem åren före flyttningen har varit allmänt skattskyldig i Finland, är dock enligt 1—3 mom. avdragsgilla i denna persons beskattning för flyttningsåret och för den följande tre åren, om premierna grundar sig på pension som har tecknats minst ett år före ifrågavarande person flyttade till Finland.

58 §

Ränteutgifter

En skattskyldig har inte heller rätt att dra av räntor som gäller ränteinkomst eller eftermarknadsgottgörelse i samband med överlåtelse av masskuldebrev enligt lagen om källskatt på ränteinkomst.

Den skattskyldige har inte heller rätt att avdra räntor som gäller

1) i lagen om källskatt på ränteinkomst avsedd ränteinkomst eller eftermarknadsgottgörelse som erhållits i samband med överlåtelse av i nämnda lag avsedda masskuldebrev;

2) frivillig individuell pensionsförsäkring.

60 §

Underskott och förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget

Ovan i 54 d § avsedda försäkringspremier avdras från kapitalinkomsten efter i 1 mom. avsedda avdrag. Om avdragens sammanlagda belopp är större än de skattbara kapitalinkomsternas sammanlagda belopp, har den skattskyldige rätt att från skatten göra i 131 a—134 a § avsedd särskild underskottsgottgörelse. Förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget fastställs inte på grundval av försäkringspremier.

68 §

Av arbetsgivaren betalda försäkringspremier

Av arbetsgivaren betalda försäkringspremier för en arbetstagares sparlivförsäkring är skattepliktig förvärvsinkomst för den försäkrade.

Som skattepliktig förvärvsinkomst betraktas också av arbetsgivaren betalda premier för individuell frivillig pensionsförsäkring, till den del de inte vore avdragbara om den skattskyldige själv hade betalt premierna eller 60 procent av dem vore avdragbara. Premierna för en sådan försäkring utgör dock inte skattepliktig inkomst för arbetsgivaren, om de är begränsat avdragbara enligt 8 § 2 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. De skall inte heller anses som skattepliktig inkomst för arbetstagaren enbart på den grunden att en försäkring som arbetsgivaren har tecknat skall betalas i ett för allt.

Utan hinder av 2 mom. anses som skattepliktig förvärvsinkomst premier som arbetsgivaren betalt för en frivillig pensionsförsäkring som tagits hos en utländsk försäkringsanstalt. Försäkringen anses dock som tagen i Finland om den har beviljats av en utländsk försäkringsanstalts fasta driftställe i Finland. Premierna för en frivillig pensionsförsäkring som arbetsgivaren betalt är inte skattepliktig förvärvsinkomst för en person som flyttat från utlandet till Finland, med undantag för en person som har varit allmänt skattskyldig i Finland under de fem år som föregått flyttningen till Finland, om premierna har betalats under flyttningsåret

68 §

Av arbetsgivaren betalda försäkringspremier

Premier för arbetstagarens sparlivförsäkring och för frivillig individuell pensionsförsäkring som betalats av arbetsgivaren utgör skattbar förvärvsinkomst för den försäkrade.

Av arbetsgivaren betalade premier för frivillig individuell pensionsförsäkring som arbetsgivaren tecknat för sin arbetstagare och som uppfyller villkoren i 54 d § 2 mom. anses utgöra skattbar förvärvsinkomst för den försäkrade, dock endast till den del som premiernas sammanlagda belopp under skatteåret överstiger 8 500 euro.

Om den skattskyldige har av olika arbetsgivare tecknade i 2 mom. avsedda försäkringar, inräknas av samtliga arbetsgivare betalade premier i det ovannämnda högsta beloppet.

Vad som bestäms i denna paragraf om premier för av arbetsgivaren tecknad försäkring tillämpas på motsvarande sätt på premier för försäkring som öppet bolag tecknat för sin bolagsman, kommanditbolag tecknat för sin ansvariga bolagsman och som aktiebolag tecknat för en sådan aktieägare som inte enligt 1 d § lagen om pension för arbetstagare anses stå i anställningsförhållande vid tillämpningen av nämnda lag.

Utan hinder av vad som bestäms i 2 mom. anses av arbetsgivaren betalade premier utgöra skattbar förvärvsinkomst, om försäkringen har tecknats i en annan försäkringsanstalt än en sådan som har sin hemort eller fast driftställe i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Premier för sådan försäkring som betalats av arbetsgivaren utgör inte skattbar förvärvsinkomst för flyttningsåret och de följande tre åren för en person som från utlandet flyttat till Finland, med undantag av en person som under de närmaste fem åren före flyttningen har varit allmänt skattskyldig i Finland, till den del som premierna inte överstiger 8 500

och de tre därpå följande åren samt om premierna grundar sig på en försäkring som har tagits minst ett år innan personen flyttade till Finland.

96 §

Avdrag för pensionsförsäkringspremie

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av arbetstagares lagstadgade pensionspremie och lagstadgad arbetslöshetsförsäkringspremie, de premier som han betalt för sin och sin makes obligatoriska eller lagstadgade pensionsförsäkring samt premierna för sådant registrerat eller genom en pensionsstiftelse eller i pensionskassa kollektivt ordnat tilläggspensionsskydd som ansluter sig till pension. Även premierna för tilläggspensionsskydd som ordnats kollektivt i ett försäkringsbolag är helt avdragbara förutsatt att det så ordnade tilläggspensionsskyddet beträffande förmåner motsvarar högst det registrerade tilläggspensionsskyddet.

Dessutom har den skattskyldige rätt att upp till 8 500 euro om året dra av premierna för annan frivillig pensionsförsäkring än sådan som avses i 1 mom., om den på försäkringen grundade pensionen enligt försäkringsavtalet börjar betalas ut såsom ålderspension tidigast då den försäkrade har fyllt 60 år. Premierna kan dras av endast till den del den på försäkringen grundade pensionen tillsammans med de pensioner som grundar sig på den försäkrades obligatoriska och övriga frivilliga pensionsskydd såsom ålderspension skulle leda till en förmånsnivå som utgör högst 60 procent av den inkomst på basis av vilken den försäkrades lagstadgade pension skulle beräknas i det fall att han blivit arbetsoförmögen det år då försäkringen tecknades.

Premierna för frivillig pensionsförsäkring är på det sätt som föreskrivs i 2 mom. avdragbara också i det fall att den i 2 mom. angivna procentgränsen överskrids, om

1) den på den frivilliga försäkringen grundade pensionen tillsammans med den försäkrades övriga pensioner blir högst 850 euro i månaden,

euro, om premierna grundar sig på en som har tecknats minst ett år före personen i fråga flyttade till Finland.

96 §

Premier för obligatorisk pensionsförsäkring

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst avdra arbetstagares lagbestämda pensionspremie och arbetslöshetsförsäkringspremie samt de premier som han eller hon betalat för sin maka eller make för obligatorisk pensionsförsäkring.

Förutsättning för att den skattskyldiges egna eller hans eller hennes makas eller makes pensionsförsäkringspremier skall vara avdragsgilla är ytterligare att premier för samma försäkring inte har avdragits från inkomst av näringsverksamhet eller av lantbruk.

Premier för obligatorisk pensionsförsäkring avdras från den makes förvärvsinkomst som har yrkat på avdrag. Yrkandet skall framställas före beskattningen för avdragsåret har slutförts. Om avdrag inte kan göras så som makarna har yrkat, görs avdraget i främsta hand från den makes eller makas inkomster vars nettoförvärvsinkomst i statsbeskattningen är större.

Vad som ovan i denna paragraf bestäms om obligatorisk pensionsförsäkring tillämpas på motsvarande sätt på sådan pensionsförsäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) och lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) vars tecknande inte är obligatoriskt på grund av att arbetsinkomsten är liten eller på grund av odlingsarealens storlek. Samma gäller motsvarande utländska pensionsförsäkringar.

2) den pension som grundar sig på den försäkrades frivilliga försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/1969) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969) tillsammans med hans övriga pensioner uppgår till högst det maximala tilläggspensionsskydd som har beräknats enligt de pensioner som grundar sig på det obligatoriska pensionsskyddet och 11 § 1 mom. i någondera av dessa lagar.

Premier för frivillig pensionsförsäkring är avdragbara till den del de under skatteåret uppgår till högst 2 500 euro och högst 10 procent av den skattskyldiges nettoförvärsinkomst under skatteåret också i det fall att det inte har lämnats någon utredning om att villkoren enligt 2 och 3 mom. har uppfyllts, om en pension som grundar sig på en försäkring enligt försäkringsavtalet börjar utbetalas som ålderspension tidigast när den försäkrade har fyllt 60 år.

I det maximibelopp om 8500 euro som nämns i 2 mom. kan ingå skattskyldig makes i 2—4 mom. avsedda försäkringspremier till högst 2 500 euro.

Till den del en frivillig pensionsförsäkring inte uppfyller villkoren i 1—5 mom. eller till den del den överstiger maximibeloppet i 2 mom. har den skattskyldige rätt att dessutom dra av 60 procent av sina och sin makes försäkringspremier, dock högst 5 000 euro om året. Samma avdragsrätt gäller premier som arbetsgivaren har betalt och som enligt 68 § räknas som den skattskyldiges inkomst.

Premierna för pension som betalas i ett för allt eller för separat beviljad invalidpensionsförsäkring är inte avdragbara. En förutsättning för att premierna för en pensionsförsäkring för den skattskyldige eller hans make skall vara avdragbara är dessutom att premierna för samma försäkring inte har dragits av från inkomsten av näringsverksamhet eller jordbruk.

Som frivillig pensionsförsäkring anses ålders- och familjepensionsförsäkring samt därtill ansluten invalid- och arbetslöshetspensionsförsäkring, om pensionen enligt försäkringen skall betalas periodiskt varje halvår eller med kortare mellanrum under den försäkrades eller förmånstagarens återstående livstid eller under minst två år. Vid tillämpningen av denna paragraf beaktas

också folkpension.

Avdraget för pensionsförsäkringspremie görs från den makes förvärvsinkomst som har yrkat avdraget. Yrkandet skall framställas innan beskattningen för det år som avdraget gäller har slutförts. Om avdraget inte kan göras så som makarna yrkat, görs det i första hand från den makes inkomster för vilken beloppet av nettoförvärvsinkomsten vid statsbeskattningen är större.

Premierna för en frivillig pensionsförsäkring som tecknats hos en utländsk försäkringsanstalt är inte avdragbara. Försäkringen anses dock vara tagen i Finland, om den har beviljats av en utländsk försäkringsanstalts fasta driftställe i Finland. Premier för en frivillig pensionsförsäkring vilka har betalats av en person som flyttat från utlandet till Finland, med undantag för en person som har varit allmänt skattskyldig i Finland under de fem år som föregått flyttningen till Finland, är avdragbara vid hans beskattning för flyttningsåret och de tre därpå följande åren, om premierna grundar sig på en försäkring som har tagits minst ett år innan personen flyttade till Finland.

96 a §

Premier för kollektivt tilläggspensionsskydd

Den skattskyldige har rätt att från sin nettoförvärvsinkomst avdra premier som han eller hon betalat för i pensionsstiftelse, i pensionskassa eller i försäkringsbolag kollektivt ordnat tilläggspensionsskydd upp till ett belopp av 5 procent av den lön som den arbetsgivare som ordnat pensionsskyddet under skatteåret betalat till den skattskyldige, dock högst 5 000 euro i året. Premierna är inte avdragsgilla till den del som deras belopp överstiger det belopp som arbetsgivaren betalat för tilläggspensionsskyddet. En ytterligare förutsättning för att premierna skall vara avdragsgilla är att pension i form av ålderspension börjar betalas tidigast då den försäkrade fyllt 60 år.

Med kollektivt tilläggspensionsskydd avses frivilligt tilläggspensionsskydd som arbetsgivaren ordnar för en av arbetstagare bestående personkrets som bestäms gruppvis

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

enligt arbetsområde eller enligt andra motsvarande grunder så att pensionsskyddet inte i verkligheten gäller namngivna eller eljest individuellt bestämda personer. Ett arrangemang som är avsett att gälla endast en i arbetsgivarens tjänst varande person åt gången utgör inte kollektivt tilläggspensionsskydd.

Premier för frivillig pensionsförsäkring som tecknats i en annan försäkringsanstalt än en sådan som har sin hemort eller fast driftställe i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är inte avdragsgilla. Premier för sådan försäkring som betalats av en person som från utlandet flyttat till Finland, med undantag för en person som under de närmaste fem åren före flyttningen har varit allmänt skattskyldig i Finland, är dock avdragsgilla i denna persons beskattning för flyttningsåret och för de följande tre åren, om premierna grundar sig på en pension som har tecknats minst ett år före ifrågavarande person flyttade till Finland.

107 §

Avdragsrätten för den som bott i Finland en del av året

En skattskyldig fysisk person som inte hela skatteåret har varit bosatt i Finland får göra pensionsförsäkringspremieavdrag endast om avdraget hänför sig till sådan inkomst eller förmögenhet för vilken här skall betalas skatt.

107 §

Avdragsrätten för den som bott i Finland en del av året

(1 mom. upphävs)

131 a §

Särskild underskottsgottgörelse

Om det sammanlagda beloppet av en fysisk persons i 60 § 1 mom. avsedda avdrag och enligt 54 d § avdragsgilla försäkringspremier är större än de skattbara kapitalinkomsternas sammanlagda belopp, avdras från skatten på förvärvsinkomst en andel av det överskjutande beloppet motsvarande kapitalinkomsternas inkomstskatteprocent,

132 §

Avdrag av underskottsgottgörelse från den skattskyldiges statsskatt

Underskottsgottgörelsen skall dras av från den inkomstskatt som på den skattskyldiges förvärvsinkomst skall betalas till staten, efter att från skatten har minskats av invalidavdraget vid statsbeskattningen och underhållspliktsavdraget vid statsbeskattningen. Det belopp som dras av enbart från statens inkomstskatt utgör dock högst tre fjärdedelar av underskottsgottgörelsens belopp.

133 §

Avdrag av underskottsgottgörelse från den skattskyldiges olika skatter

Den del av underskottsgottgörelsen som inte har dragits av enligt 132 § enbart från statsskatten skall dras av från den skattskyldiges inkomstskatt till staten och kommunalskatten, från den försäkrades sjukförsäkringspremie och från kyrkoskatten. Gottgörelsen skall i så fall efter att avdrag enligt 132 § har gjorts fördelas mellan respektive skatter i förhållande till dessas belopp.

dock högst en kapitalinkomsternas inkomstskatteprocent motsvarande andel av försäkringspremierna (särskild underskottsgottgörelse).

132 §

Avdrag av underskottsgottgörelse från den skattskyldiges statsskatt

Underskottsgottgörelsen skall dras av från den inkomstskatt som på den skattskyldiges förvärvsinkomst skall betalas till staten, efter att från skatten har minskats av invalidavdraget vid statsbeskattningen och underhållspliktsavdraget vid statsbeskattningen. Det belopp som dras av enbart från statens inkomstskatt utgör dock högst tre fjärdedelar av underskottsgottgörelsens belopp.

Särskild underskottsgottgörelse avdras i första hand från den inkomstskatt som skall betalas till staten för förvärvsinkomst, efter det att från skatten avdragits andra avdrag som skall göras från skatten. Särskild underskottsgottgörelse avdras efter underskottsgottgörelse.

133 §

Avdrag av underskottsgottgörelse från den skattskyldiges olika skatter

Den del av underskottsgottgörelsen som inte har dragits av enligt 132 § enbart från statsskatten skall dras av från den skattskyldiges inkomstskatt till staten och kommunalskatten, från den försäkrades sjukförsäkringspremie och från kyrkoskatten. Gottgörelsen skall i så fall efter att avdrag enligt 132 § har gjorts fördelas mellan respektive skatter i förhållande till dessas belopp.

Till den del som särskild underskottsgottgörelse överskrider beloppet av den inkomstskatt som skall betalas på förvärvsinkomsten avdras underskottsgottgörelsen från kommunalskatten, från den försäkrades sjukförsäkringspremie och från kyrkoskatten, i proportion till dessa skatter, efter det att andra dessa skatter gällande avdrag har gjorts.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

134 §

Överföring av underskottsgottgörelse på
make

134 §

Överföring av underskottsgottgörelserna på
make

Vad som bestäms i 1 mom. om underskottsgottgörelse tillämpas på motsvarande sätt på särskild underskottsgottgörelse. Särskild underskottsgottgörelse avdras dock från makens skatt utan anspråk.

143 §

Vissa övergångsstadganden

Premierna för en frivillig pensionsförsäkring som har tecknats före den 1 oktober 1992 är avdragbara upp till 8 500 euro om året även då det inte har visats att villkoren enligt 96 § 2 och 3 mom. är uppfyllda, om premierna uppgår till högst 10 procent av den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst under skatteåret. En pensionsförsäkring anses ha blivit tecknad först när försäkringspremier enligt försäkringsavtalet har börjat betalas.

(5 mom. upphävs)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Med nedan bestämda undantag tillämpas lagen på efter dess ikraftträdande betalda försäkringspremier och pensioner samt på andra utbetalningar som på grundval av pensionsförsäkring görs den dag lagen träder i kraft och därefter.

Premier för frivillig individuell pensionsförsäkring som tecknats senast den 5 maj 2004 avdras från förvärvsinkomsterna under skatteåret 2005 enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdande. Om avdragsrätten förutsätter utredning om att de villkor som avses i 96 § 2 eller 3 mom. i inkomstskattelagen, som var i kraft vid denna lags ikraftträdande, har uppfyllts, kan den skattskyldige avdra högst det belopp som denne kunde ha dragit av under skatteåret 2004.

Försäkring anses ha tecknats då betalningen av premier enligt försäkringsavtalet har påbörjats.

Den skattskyldige kan under skatteåret 2005 avdra premier för sammanlagt högst 8 500 euro för en i 2 mom. avsedd frivillig pensionsförsäkring som tecknats den 6 maj 2004 eller senare. I sådana fall avdras i första hand avgifterna för den förstnämnda försäkringen.

Med avvikelse från vad som bestäms i 34 a § i denna lag utgör pension och annan försäkringsutbetalning som erläggs på basen av en senast den 5 maj 2004 tecknad, i 34 a § avsedd frivillig individuell pensionsförsäkring skattbar förvärvsinkomst till den del som pension och annan försäkringsutbetalning erläggs av försäkringsbesparingar som uppstått av före lagens ikraftträdande eller av under skatteåret 2005 influtna premier och av avkastning på dessa besparingar under försäkringsperioden.

I fråga om individuella frivilliga pensionsförsäkringsavtal som ingåtts senast den 5 maj 2004 skall försäkringsbolag på begäran av skattemyndigheterna ge upplysningar om försäkringsbesparingens belopp, om intjänade besparingar och om pensioner som betalats av dessa besparingar, liksom även meddela andra för beskattningen behövliga uppgifter.

Om den skattskyldige har tecknat individuell frivillig pensionsförsäkring senast den 5 maj 2004, om försäkringspremier har betalats efter år 2005 och om 4 mom. inte kan tillämpas av den orsaken att de i 5 mom. avsedda uppgifterna inte har erhållits på ett tillförlitligt sätt, uppdelas den på grundval av försäkringen betalade pensionen i förvärvs- och kapitalinkomst enligt bedömning, på grundval av erhållen utredning.

Från och med skatteåret 2005 tillämpas de bestämmelser som gällde vid denna lags ikraftträdande på kollektiva tilläggs pensionsarrangemang, om den skattskyldige den 6 maj 2004 omfattades av kollektiva tilläggs pensionsarrangemang som arbetsgivaren ordnat.

Från och med skatteåret 2004 tillämpas den åldersgräns på 62 år som utgör förutsättning för att pensionsförsäkringspremier är avdragsgilla på försäkringar som tecknas

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

den 6 maj 2004 eller därefter. Försäkringen anses ha blivit tecknad då premier enligt försäkringsavtalet börjar betalas.

Åldersgränsen i lagens 54 d § 2 mom. som är förutsättningen för tillämpningen av 68 § 2 mom. tillämpas på försäkringar som tecknas den 6 maj 2004 eller därefter. På försäkringar som tecknas senast den 5 maj 2004 tillämpas åldersgränsen enligt de bestämmelser som var i kraft vid ikraftträdande.

Vad som i denna lag föreskrivs om premier för obligatorisk pensionsförsäkring och om pensioner som betalas på basen av den tillämpas på avdragsrätt för premier för tilläggspensionsskydd som avses i lagen om pension för företagare och i lagen om pension för lantbruksföretagare samt på beskattningen av pension som betalas på basen av sådan försäkring.

2.

Lag**om arbetsgivares socialskyddsavgift**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 2 § i lagen den 4 juli 1963 om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963), sådan denna paragraf lyder i lagarna 1207/2001 och 1149/2003, ett nytt 3 mom., varvid de nuvarande 3 och 4 mom. blir 4 och 5 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Som lön räknas av arbetsgivaren betalde, i 68 § 2 mom. inkomstskattelagen avsedda försäkringspremier endast till den del som deras belopp under skatteåret överstiger 8 500 euro.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen tillämpas första gången vid beskattning för 2005.

3.

Lag**om ändring av 8 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut:
 upphävs i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet av den 24 juni 1968 (360/1968) 8 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1109/1996, samt
 ändras 8 § 3 mom. 1 punkten som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Premierna för en frivillig pensionsförsäkring som tagits för en bolagsman i ett öppet bolag och för en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag samt för en sådan aktieägare i ett aktiebolag som inte enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare vid tillämpningen av lagen skall anses stå i arbetsförhållande till bolaget, är avdragbara med samma begränsningar som de vilka enligt 96 § inkomstskattelagen gäller för rätten för en skattskyldig att avdra premierna för en pensionsförsäkring som han tagit för sig själv.

Livförsäkringspremier är avdragbara endast då

1) försäkringens förmånstagare är den försäkrade arbetstagaren eller hans anhöriga enligt 34 § 2 mom. 2 punkten inkomstskattelagen, eller

(2 mom. upphävs)

Livförsäkringspremier är avdragbara endast då

1) försäkringens förmånstagare är den försäkrade arbetstagaren eller hans eller hennes anhöriga som avses i 34 § 3 mom. 2 punkten inkomstskattelagen, eller

Denna lag träder i kraft den 20 .
 Lagen tillämpas första gången vid beskattning för 2005.

4.

Lag**om ändring av 16 och 17 § i lagen om beskattningsförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarande av den 18 december 1995 (1558/1995)
 16 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1122/1996, och
 fogas till 17 §, sådan den lyder i lag 1165/2002, ett nytt 4 mom., varvid
 den nuvarande 4 mom. blir 5 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna uppgifter om utgifter och avdrag

En arbetsgivare skall tillställa skatteförvaltningen uppgifter om arbetstagares pensionsavgift, arbetslöshetsförsäkringsavgift samt *andra försäkringspremier* enligt 96 § inkomstskattelagen som han uppbär.

En arbetsgivare skall tillställa skatteförvaltningen uppgifter om arbetstagares pensionsavgift, arbetslöshetsförsäkringsavgift samt premier enligt 96 § *och 96 a §* inkomstskattelagen som *denne* uppbär.

17 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter

En arbetsgivare och andra i 54 d § avsedda försäkringstagare skall till skatteförvaltningen lämna uppgifter om de skattskyldiga för vilkas del de under skatteåret har betalat premier för frivillig individuell pensionsförsäkring. En arbetsgivare skall dessutom till skatteförvaltningen lämna uppgifter om de premier för kollektivt tilläggspensionsskydd som denne har betalat för varje arbetstagarre.

Denna lag träder i kraft den 200 .